

HRVATSKI VOJNIK

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X
0 2 5 0 9
9 17713305000003

HRVATSKO IZASLANSTVO U AFGANISTANU

ZAHVALA HRVATSKOJ na pruženoj pomoći

BILATERALNA VJEŽBA GUARDEX '09

Medunarodni seminar

Snage za specijalna djelovanja i buduće terorističke prijetnje

Sastanak Sjevernoatlanskog vijeća

**MINISTRI OBRANE
NATO-a O MISIJI
KFOR I ISAF**

KVALITETA KAO IZAZOV

NOVOSTI IZ SVIJETA

Pripremio **Domagoj VLAHOVIĆ**

CONAKRY

GENERAL DILER

Nekadašnji prvi časnik gvinejske vojske, general Diarra Camara (na slici), zajedno sa svojim sinom (poručnikom) i

nizom drugih časnika optužen je za krijumčarenje droge. Vojnici će se pred sudom naći zajedno s osam Nigerijaca, jednim Izraelcem i Gancem, a među optuženima su i Aly Daffe te Mohamed Camara, koji su bili na čelu marinaca odnosno mornarice. Zapadna Afrika već je niz godina tranzitno mjesto za ilegalnu distribuciju narkotika, uključujući i kokain koji dolazi iz Južne Amerike, tvrdi BBC. Gvinejom je potkraj prošle godine, smrću dugogodišnjeg predsjednika Lansane Contea, zavladala vojna hunta.

NORTHAMPTON

MARINAC MARATONAC

Nekadašnji američki marinac Tyler Boudreau započeo je 15. lipnja u Seattlu put duži od 5000 km da bi stigao u svoj dom u Northamptonu (Massachusetts). Tu udaljenost prijeći će biciklom i računa da mu je potrebno točno tri mjeseca. Maratonskom vožnjom želi svratiti pozornost na sve situacije kakve prolaze ratni veterani, s naglaskom na one koji su služili u Iraku, te o tome otvoreno govoriti u mjestima kroz koja će prolaziti. Boudreau (38) je u marincima služio 12 godina i skinuo se 2005., nakon čega je napisao knjigu o sedam mjeseci boravka u Iraku, postavši svojevrsni glasnogovornik veterana.

BAUMHOLDER

POZDRAV ZA POVRATAK

Ova atraktivna fotografija nastala je početkom lipnja u Baumholderu u Njemačkoj. Ondje je smještena vojna baza u koju su se nakon 14 mjeseci u Iraku vratili američki vojnici borbenog tima 2. brigade u sastavu 1. oklopne divizije kopnene vojske. Povratnicima je priređen veličanstven doček kolega i članova obitelji, uključujući i koncert američke hit-grupe Hinder.

PARIZ

FRANCUZI DOLAZE!

Povratkom u NATO Francuska je brzo dobila bitna zapovjedna mjesta za svoje časnike. Predsjednički ured Nicolas Sarkozy objavio je 10. lipnja da je za čelnika Zapovjedništva za transformaciju (ACT) predložen general Stephane Abrial, inače čelnik zrakoplovstva. Zapovjednik Združenog zapovjedništva Lisabon bit će general Philippe Stoltz. Oba položaja dosad su bila namijenjena američkim časnicima. Uz dvije najzvuč-

nije, Francuzi su objavili i nominacije za još 17 stožernih časnika koji će biti raspoređeni na visoka zapovjedna mjestra unutar NATO-a.

NORFOLK

KRAJ BORBENIH OPERACIJA

U Veliku Britaniju doletjela su početkom lipnja dva RAF-ova zrakoplova - Tornado GR4 i VC10. Ta vijest ne bi bila zanimljiva da ne znači zaključenje osa-

Mod UK

mnaestogodišnjih RAF-ovih borbenih operacija u Perzijskom zaljevu, koje su započele sa Zaljevskim ratom. U kolovozu 1990., nakon iračke invazije Kuvajta, u to područje bilo je poslano 50 zrakoplova tipa Tornado i 12 tipa Jaguar. Tijekom svih tih nemirnih godina poginulo je 35 djelatnika britanskog zrakoplovstva. No, iako su borbene operacije zaključene, na Bliskom istoku će ostati još neki RAF-ovi djelatnici i oprema koja će pružati potporu i logistiku preostalim Britancima.

14

Krila Oluje na zrakoplovnoj manifestaciji u Slovačkoj

Hrvatski piloti svojom su generalnom probom napravili svojevrsni uvod pred samo službeno otvaranje manifestacije te zatim nastupima u službenom dijelu subotnjeg i nedjeljnog programa premijerno predstavili svjetskoj javnosti novi program za sezonus 2009. u sastavu od šest zrakoplova

"Posebno bih želio istaknuti da na ovaj kamp nije bilo raketnog napada unatrag sedam mjeseci, u čemu su ključnu ulogu odigrale upravo postrojbe Vojne policije i njihov rad na terenu, u čijem je sastavu i 27 pripadnika Vojne policije OSRH ovdje u Kabulu", rekao je zapovjednik Regionalnog zapovjedništva Kabul brigadni general Michael Stollsteiner

4

**ZAHVALA HRVATSKOJ
na pruženoj pomoći**

10

GUARDEX 09

Vježba na poligonu "Crvena zemlja" kraj Knina bila je prvi veći bilateralni vježbovni događaj u kojemu je OSRH djelovao kao vojska punopravne članice NATO-a. Hrvati i Amerikanci morali su djelovati kao jedinstvena NATO-ova postrojba u mirovnoj misiji...

MORH I OSRH

VOJNA TEHNIKA

MAGAZIN

- 6 **SASTANAK SJEVEROATLANTSKEGA VIJEĆA**
Ministri obrane NATO-a o misiji KFOR i ISAF
- 7 **NOVOSTI IZ MORH-a I OSRH-a**
Posjet načelnika GSOS Republike Turske
- 8 **TEČAJ CREVAL NA HVU**
Tečaj ocjenjivača borbene spremnosti
- 9 **MEĐUNARODNI SEMINAR**
Snage za specijalna djelovanja i buduće terorističke prijetnje
- 13 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Posjet skupine NATO-ovih brodova
- 16 **NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 20 **OSIGURANJE KVALITETE**
Kvaliteta kao izazov
- 23 **ZRAKOPLOVSTVO**
Izumiru li jurišnici? (III. dio)
- 24 **MORNARICA**
Brza dostava od obale do obale (I. dio)
- 25 **VOJNA POVIJEST**
Sikorsky S-55/YH-19
- 26 **PODLISTAK**
Afganistan 1979.
- 28 **DOMOVINSKI RAT**
Iz djelovanja Srpske demokratske stranke (IV. dio)
- 29 **DUHOVNOST**
Zar nemate vjere?
- 30 **INFORMATOR**
Biblioteka, vremeplov, filmoteka, infokutak
- 31 **IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
Njemačke haubice 105 mm M 18

Snimio i napisao Goran GROŠNIĆ

ZAHVALA HRVATSKOJ na pruženoj pomoći

“Posebno bih želio istaknuti da na ovaj kamp nije bilo raketnog napada unatrag sedam mjeseci, u čemu su ključnu ulogu odigrale upravo postrojbe Vojne policije i njihov rad na terenu, u čijem je sastavu i 27 pripadnika Vojne policije OSRH ovdje u Kabulu”, rekao je zapovjednik Regionalnog zapovjedništva Kabul brigadni general Michael Stollsteiner

Ministar obrane Branko Vukelić stigao je 15. lipnja u Kabul, u posjet pripadnicima Oružanih snaga Republike Hrvatske koji sudjeluju u ISAF-u, NATO-ovoj misiji u Afganistanu. U kabulskoj zračnoj luci ministra i članove izaslanstva dočekali su pripadnici hrvatske Vojne policije i medicinskog tima te ga potom u štićenom konvoju odvezli u bazu ISAF-a Warehouse u Kabulu, gdje su smješteni pripadnici 13. hrvatskog kontingenta. Odmah po dolasku u bazu, upoznati su s uvjetima života i rada u misiji, u kojoj je sada 13. hrvatski contingent razmješten na području triju regionalnih zapovjedništava, u sjevernoj i zapadnoj regiji, te u glavnom gradu Kabulu.

Ministar obrane Branko Vukelić, glavni inspektor obrane general-pukovnik Marijan Mareković i zapovjednik 13. HRVCON-a u misiji ISAF brigadir Martin Starčević susreli su se već prvog dana boravka u kampu Warehouse sa zapovjednikom Regionalnog zapovjedništva Kabul (RCC), brigadnim generalom Michaelom Stollsteinerom. General Stollsteiner izvjestio je hrvatsko izaslanstvo o sigurnosnoj situaciji u toj

regiji te aktivnostima u sljedećem razdoblju u Afganistanu, osobito s pripremama za osiguranje mirne provedbe izbora u toj zemlji krajem kolovoza 2009. “Posebno bih želio istaknuti da na ovaj kamp nije bilo raketnog napada unatrag sedam mjeseci, u čemu su ključnu ulogu odigrale upravo postrojbe Vojne policije i njihov rad na terenu, u čijem je sastavu i 27 pripadnika Vojne policije OSRH ovdje u Kabulu”, rekao je Stollsteiner, inače pripadnik francuskih oružanih snaga, koji je tom prigodom posebno istaknuo profesionalnost pripadnika OSRH u misiji ISAF.

Sigurnosna situacija danas bolja nego prije šest mjeseci

Ministar Vukelić informirao je generala Stollsteineru o sudjelovanju Hrvatske u 16 mirovnih misija diljem svijeta, posebno naglasivši važnost misije ISAF, u kojoj sudjeluje 295 pripadnika OSRH, a osobito je istaknuo zadaće koje naši pripadnici obavljaju na obuci i mentoriranju afganistanske vojske.

U Glavnom stožeru misije ISAF u Kabulu, izaslanstvo MORH-a susrelo se dan poslije

General Stollsteiner izvjestio je hrvatsko izaslanstvo o sigurnosnoj situaciji u regiji

Ministar Vukelić s načelnikom GS ANA-e generalom Bismillahom Khan Mohammadijem

sa zamjenikom zapovjednika ISAF-a general-pukovnikom Jimom Duttunom, koji je iscrpno izvijestio ministra Vukelića o operaciji ISAF. Ocjienio je iznimno kvalitetnima zadaće što ih pripadnici OSRH obavljaju u sklopu te međunarodne misije. General Dutton naglasio je kako, prema zadnjim istraživanjima javnog mnijenja, 35 posto Afganistanaca smatra da je sigurnosna situacija u zemlji danas bolja nego prije šest mjeseci, unatoč većem broju incidenata. Protumačio je to podatkom da se 80 posto svih napada talibana događa u 15 posto distrikata, u kojima živi 21 posto afganistanskog stanovništva. Također, istaknuo je kako je broj civilnih žrtava 27 posto manji, no zabrinjavajuće je povećanje broja žrtava vojnog osoblja. Ministar Vukelić i general-pukovnik Marijan Mareković istaknuli su ulogu pripadnika OSRH u Afganistanu, posebno se osvrnuvši na aktivnosti naših vojnika na području Regionalnog zapovjedništva Sjever.

Obuka pripadnika ANA-e težna zadaća

Izaslanstvo MORH-a sastalo se istog dana i s načelnikom Glavnog stožera ANA-e generalom Bismillahom Khan Mohammadijem. Ministar Vukelić tom je prigodom istaknuo kako Hrvatska planira povećati broj vojnika u misiji ISAF za tridesetak, čime bi njihov ukupan broj u 2010. godini bio 330 ljudi. Težiće će i dalje biti na programima namijenjenima obuci afganistanske narodne vojske (ANA), a ujedno je istaknuta i mogućnost

obuke pripadnika ANA-e u Hrvatskoj. General Mohammadi je rekao da su mu dobro poznate aktivnosti pripadnika OSRH, a posebice je istaknuo OMLT-e, koji imaju izvrsnu suradnju s afganistanskim vojskom, dodavši da je ANA mletačka vojska, te je zahvalio Republići Hrvatskoj i osobito Ministarstvu obrane na pomoći koju im pružaju.

Boravak u Kabulu iskoriten je i za susret s prvim potpredsjednikom Islamske Republike Afganistan, Ahmadom Zia Massoudom. Tom prigodom ministar Vukelić istaknuo je da Hrvatska dobro zna koliko je mir važan za napredak i prosperitet svake države, napomenuvši kako je Hrvatska u kratkom vremenu od zemlje primateljice pomoći međunarodnih mirovnih snaga postala zemlja čiji pripadnici oružanih snaga sudjeluju u mirovnim misijama diljem svijeta, od čega ih je najviše upravo u Afganistanu. Potpredsjednik Massoud posebno se zanimalo za mogućnosti uključivanja hrvatskih tvrtki u poslove obnove infrastrukture u toj zemlji, ali također i za mogućnost edukacije studenata u Hrvatskoj s obzirom na izuzetno nizak stupanj obrazovanja u Afganistanu.

General Marijan Mareković i brigadir Martin Starčević u razgovoru s potpredsjednikom Massoudom opisali su zadaće i način rada pripadnika OSRH u toj zemlji, istaknuvši da je suradnja s afganistanskim nacionalnom vojskom vrlo dobra te da pripadnicima ANA-e ne nedostaje motiva i želje već oprema i obuka. Upravo obuka pripadnika ANA-e

jedna je od glavnih zadaća pripadnika OSRH u misiji ISAF u Afganistanu.

Posjet dječjem vrtiću i hrvatskim vojnicima u bazi Marmal

Izaslanstvo MORH-a, što je već tradicionalno, posjetilo je u Kabulu i dječji vrtić policijskih djelatnika - čije su igralište uredili pripadnici naše Vojne policije - te mu doniralo nužnu pomoć.

U večernjim satima, tijekom druženja u kampu Warehouse, ministar Vukelić je hrvatskim vojnicima u misiji ISAF uručio satelitsku opremu za bolje praćenje hrvatskih TV programa te stolove za stolni nogomet, sve prema njihovoj želji. Druženje je proteklo u ugodnoj atmosferi uz roštilj koji su pripremili sami pripadnici OSRH.

Posjet najvećoj skupini pripadnika OSRH, koja se nalazi u kampu Marmal u Mazar-e-Sharifu na sjeveru Afganistana, priređen je zadnjeg dana boravka hrvatskog izaslanstva u Afganistanu.

Odmah po dolasku, ministar Vukelić i general Mareković obišli su prostore u kojima žive i rade hrvatski vojnici te su održali sastanak s njima kako bi se iz prve ruke upoznali sa svim elementima rada pripadnika OSRH u toj misiji. Zaključak je da su uvjeti znatno bolji nego prijašnjih godina, ali svakako ima prostora za njihovo poboljšanje, posebice na području logističke potpore. Hrvatsko izaslanstvo na kraju posjeta bazi Marmal susrelo se i sa zapovjednikom Regionalnog zapovjedništva Sjever, njemačkim brigadnim generalom Joergom Vollmerom, koji ih je izvjestio o sigurnosnom stanju u toj regiji. ■

Boravak u Kabulu iskoriten je i za susret s prvim potpredsjednikom Islamske Republike Afganistan, Ahmadom Zia Massoudom

U Glavnom stožeru misije ISAF izaslanstvo MORH-a susrelo se sa zamjenikom zapovjednika ISAF-a general-pukovnikom Jimom Duttunom

Snimio i napisao Goran GROŠINIĆ

Hrvatska je spremna sredinom ovoga mjeseca poslati na Kosovo dva helikoptera s 20 vojnika. U misiji ISAF, uz zadržavanje našeg angažmana s tri OMLT-a, Hrvatska planira poslati vojne instruktore u inženjerijsku školu ANA-e, a razmatra i mogućnosti slanja dva policijska mentorska tima kao izravni doprinos obuci policijskih snaga u Afganistanu, rekao je ministar Vukelić

Ministri obrane NATO-a o misiji KFOR i ISAF

Ministri obrane 28 zemalja članica NATO-a načelno su se dogovorili da se NATO-ove mirovne snage na Kosovu smanje sa sadašnjih oko 14.000 na 10.000 pripadnika do početka sljedeće godine, rekao je glavni tajnik Saveza, Jaap de Hoop Scheffer, na redovitom godišnjem sastanku ministara obrane Sjevernoatlantskog vijeća održanom 11. i 12. lipnja u Bruxellesu.

Na sastanku je sudjelovao i hrvatski ministar obrane Branko Vukelić, prvi put od ulaska Hrvatske u Savez. Ministar Vukelić je izjavio da je sigurnosna situacija na Kosovu stabilna i dobra te se stoga planira u sljedeće dvije godine znatno smanjiti broj pripadnika KFOR-a. Dodao je i da je Hrvatska spremna sredinom ovoga mjeseca poslati na Kosovo dva helikoptera s 20 vojnika. "Ono što sam danas istaknuo jest da je vrlo važna i nužna daljnja nazočnost NATO-a na Kosovu, da treba obratiti pozornost na sve procese koji se odvijaju na Kosovu, ali i u Bosni i Hercegovini, jer stabilnost tih dviju zemalja izravno utječe na stabilnost cijele regije", rekao je hrvatski ministar.

NATO-ove mirovne snage na Kosovu (KFOR) trebale bi se postupno transformirati u snage za odvraćanje. Prema dostupnim informacijama smanjenje snaga na 10 000 vojnika do početka

sljedeće godine jest prva faza postupnog smanjivanja. Nakon toga slijedilo bi smanjenje na 6500, a onda na 2500 pripadnika, ako sigurnosna situacija ostane stabilna kakva je danas.

Prvi dan ministarskog susreta posvećen je osim mirovnoj operaciji KFOR-a na Kosovu i borbi protiv piratstva, transformaciji i novoj ulozi Saveza, izgradnji sposobnosti i interoperabilnosti među saveznicima i partnerima, te reformi sjedišta NATO-a. Također se raspravljalo o novim procesima obrambenog planiranja, utjecaju finansijske krize na obrambene sposobnosti i o trenutačnom stanju nuklearnih sposobnosti Saveza.

Povećati napore u Afganistanu

Dvodnevni sastanak ministara obrane zemalja članica NATO-a završio je raspravom o misiji ISAF, u kojoj su osim članica NATO-a sudjelovali i predstavnici drugih zemalja koje pridonoze u toj misiji. Ministar obrane Republike Hrvatske Branko Vukelić u glavnoj raspravi istaknuo je kako je nužno povećati napore NATO-a za pomoć afganistanskim vlastima u razvoju sposobnosti za samostalno upravljanje obrambeno-sigurnosnim institucijama te države. "Hrvatska sudjeluje sa značajnim snagama u Afganistanu, ne toliko u brojčanom koliko u kvalitativnom smislu. Tim naporima zemlje članice NATO-a nastoje što prije i što bolje pripremiti afganistsku vojsku i policiju da mogu samostalno obavljati svoje dužnosti", rekao je ministar Vukelić. "Prepoznajući angažman NATO-a u Afganistanu kao dugoročnu obvezu, Hrvatska smatra da je upravo aktivnost u pružanju pomoći institucijama afganistske vlasti izravan doprinos NATO-ovoj izlaznoj strategiji." U tom smislu Hrvatska potpuno podržava osnivanje NTM-a (NATO training mission) u Afganistanu, naglasio je Vukelić. Uz zadržavanje našeg angažmana s tri OMLT-a, Hrvatska planira poslati vojne instruktore u inženjerijsku školu ANA-e (afganistske vojske). Također, Hrvatska razmatra mogućnosti slanja dva policijska mentorska tima kao izravni doprinos obuci policijskih snaga u Afganistanu, zaključio je ministar Vukelić. ■

Posjet načelnika GSOS Republike Turske

U sklopu dvodnevnog posjeta Hrvatskoj, izaslanstvo OS Republike Turske, predvođeno načelnikom GSOS generalom zbora İlkerom Basbugom, primio je 12. lipnja u službeni posjet načelnik GSOSRH general zbora Josip Lucić. Tijekom susreta načelnici su razgovarali o ustroju i reformi OSRH, sustavu obuke i školovanja i projektima opremanja i modernizacije. Sa zadovoljstvom su potvrđili dosadašnju višegodišnju uspješnu suradnju i ocijenili je iznimno važnom za stabilnost i sigurnost u regiji. Suradnja će sada dobiti na dodatnoj kvaliteti zbog činjenice da je Republika Hrvatska postala punopravnom članicom NATO Saveza. Načelnici glavnih stožera posjetili su zatim Zapovjedno operativno središte GSOSRH, gdje su se upoznali sa sudjelovanjem pripadnika OSRH u međunarodnim vojnim operacijama. Izaslanstvu turskih OS predstav-

Snimio Davor KIRIN

ljeni su i proizvodi karlovačke tvrtke HS Produkt, kojima se služe pripadnici OSRH.

OJI

7

Zapovjednik Talijanske ratne mornarice u HRM-u

Hrvatsku ratnu mornaricu posjetio je 16. lipnja zapovjednik Talijanske ratne mornarice, admirал Paolo La Rosa. Bilateralna suradnja dviju mornarica bila je najvažnija tema razgovora tijekom susreta sa zapovjednikom HRM-a kontraadmiralom Antom Urlićem. Između ostalog razgovarali su o funkcioniranju Obalne straže, o nadzoru Jadranskog mora i učinkovitosti načina na koji su uvezani hrvatski i talijanski mornarički radari, o operaciji Atlanta, koja se pod okriljem Europske unije odvija u Adenskom zaljevu i u somalskim vodama, te o mogućnosti ukrcanja hrvatskih časnika na talijanske brodove. Na kraju, kontraadmiral Urlić je upoznao gosta s planovima razvoja HRM-a.

Admiral La Rosa obišao je i Operativno središte HRM-a te brodove RTOP-12 *Kralj Dmitar Zvonimir* i RTOP-41 *Vukovar*. Posebnost posjeta bila je u polaganju vijenaca na spomenik Viški lav u Visu, podignut u spomen na poginule u Viškom boju.

OJI

Kanadsko izaslanstvo u ZzP-u

Zapovjednik kanadskog Zapovjedništva za potporu general-bojnik Daniel Benjamin boravio je sredinom lipnja u višednevnom posjetu Zagrebu. General Benjamin sastao se u MORH-u sa zamjenikom načelnika GS-a za operacije OSRH kontraadmiralom Zdenkom Simičićem te sa svojim hrvatskim kolegom brigadnim generalom Matom Ostovićem.

Kanadsko je izaslanstvo također obišlo u vojarni u Velikoj Buni Zapovjedništvo za potporu, gdje je upoznato s ustrojem i djelovanjem ZzP-a te su razmijenjena iskustva iz struke. Kanadsko izaslanstvo posjetilo je i Središte za obuku i doktrinu logistike u Požegi te cestovno vježbalište Glavica.

OJI

BROJ 245 / 19. LIPNJA 2009.

Blagoslov obnovljene kapele i novog zvona

U Vojnoj kapelaniji "Sv. Mihovil Arkanđeo", u sklopu HVU-a "Petar Zrinski", blagoslovljena je 16. lipnja obnovljena kapela i novi zvonik sa zvonom. Blagoslov i misu predvodio je vojni ordinarij mons. Juraj Jezerinac u pratnji mons. Josipa Šantića te vojnih kapelana. Brojne djelatnike i polaznike Učilišta, među kojima je bio i ravnatelj HVU-a general-bojnik Mirko Šundov, pozdravio je vojni kapelan fra Žarko Relota. Zahvalivši svima koji su pomogli u obnovi kapele, u kojoj je u tijeku postavljanje vitraja, zaključio je da je upravo taj, kako je rekao, kulturni i duhovni objekt najbolja reklama HVU-a.

M. ALVIR

Snimio Tomislav BRANDT

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

Održavanje tečaja CREVAL na Hrvatskom vojnog učilištu od 15. do 19. lipnja, u skladu s već istaknutim potrebama za ocjenjivačima, izazvalo je veliko zanimanje u mnogim zemljama NATO-a i partnerima, zainteresiranim za slanje polaznika. Naposljetku, prihvaćeno je 50 polaznika iz 12 zemalja, od kojih je 20 hrvatskih časnika

Tečaj ocjenjivača borbene spremnosti

Poznato je da vojske zemalja članica NATO-a i partnera koji se žele priključiti Savezu moraju poštovati mnoge visoke profesionalne standarde što ih iziskuje Savez. Oni osobito dolaze do izražaja kod postrojbi koje bi trebale biti deklarirane kao spremne za djelovanje u operacijama NATO-a. Naravno, prihvaćeni standardi moraju biti i potvrđeni raznim vježbama i aktivnostima, o kojima se očituju časnici-ocjenjivači. Rad ocjenjivača naposljetku dovodi do ocjene spremnosti. Da bi ocjenjivali svoje i strane postrojbe, ti ljudi moraju poštovati iznimno visoke kriterije, posjedovati sasvim specifična znanja, iscrpno poznavati zahtjevne NATO-ove standarde i procedure.

Kad je riječ o ocjenjivanju postrojbi kopnene vojske, najveću težinu imaju certifikati što ih ocjenjivači stječu u NATO-ovojo školi u Oberammergauu u Njemačkoj. U školi se dvaput godišnje provodi tečaj za ocjenjivanje borbene spremnosti za kopnene snage 2. razine (tečaj CREVAL), a provode ga stručnjaci NATO-ova Zapovjedništva za operacije. No, potreba za ocjenjivačima 2. razine povećava se u mnogim zemljama, tako da škola u Oberammergauu ne može zadovoljiti sve zahtjeve članica i partnera.

Određen broj visokoprofiliranih ocjenjivača potreban je i našim Oružanim snagama, osobito otkad smo postali članicom NATO-a. Stoga je tečaj CREVAL, održan na Hrvatskom vojnog učilištu od 15. do 19. lipnja, izvrsno rješenje. Naime, on ima jednaku težinu kao i oni koji se održavaju u Oberammergauu, uspješni polaznici dobivaju jednake certifikate, provode ga isti organizatori i predavači, ali uz veliku pomoć Uprave za operativne poslove GSOSRH-a. Njegovo oživotvorene plod je hrvatske inicijative, nastale početkom ove godine i konačno ostvarene 21. svibnja, kad je između NATO-ove škole i

Hrvatskog vojnog učilišta potpisana Memorandum o međusobnoj suradnji. Tečaj je prvi događaj koji se provodi na temelju Memoranduma, a potpis zapovjednika NATO-ove škole brigadira Jamesa Tabaka potvrđuje da je riječ o istom tečaju kao i u Njemačkoj, jedino što je lokacija HVU.

Održavanje tečaja je, u skladu s već istaknutim potrebama za ocjenjivačima, izazvalo veliko zanimanje u mnogim zemljama NATO-a i partnerima, zainteresiranim za slanje polaznika. Naposljetku, prihvaćeno je 50 polaznika iz 12 zemalja, među kojima je 20 hrvatskih časnika. Od ideje do realizacije proteklo je samo nekoliko mjeseci, no tečaj se, u trenutku pisanja ovoga članka, odvija potpuno kako je predviđeno i zadovoljstvo je bilo prisutno kod svih: i kod NATO-ovih predavača i kod polaznika. Dakako, najviše razloga za zadovoljstvo ima upravo OSRH, te časnici koji su najzaslužniji za oživotvorene ideje: brigadni general Drago Matanović, brigadir Ivica Kinder, te pukovnici Marin Karačić i Dean Kranjčec, koji je i direktor tečaja. Kao prvo, Hrvatska dobiva veći broj potrebnih ocjenjivača, a kao drugo, OSRH i HVU pokazali su visoke mogućnosti organizacije i provedbe projekta koji se dosad održavalo samo u najvišoj NATO-ovojo obrazovnoj ustanovi. Također, potpisani Memorandum utire put i mnogim dalnjim oblicima suradnje HVU-a i NATO-ove škole, od kojih će velike koristi imati obje strane. Najveće pohvale došle su od slovenskog pukovnika Drage Magdića i američkog kapetana fregate Bobbyja Bakera, obojice iz SHAPE-a, koji su i iz prakse potvrdili da je zagrebački tečaj potpuno na razini NATO-ove škole. ■

MEĐUNARODNI SEMINAR

Marija ALVIR, snimio Tomislav BRANDT

Svrha seminara je predstavljanje sveobuhvatnog pristupa problemu terorizma, uz razmatranje mogućnosti preventivnih djelovanja vlada pojedinih država radi prevencije, odnosno odgovora u slučaju terorističkog čina...

Snage za specijalna djelovanja i buduće terorističke prijetnje

“Snage za specijalna djelovanja i buduće terorističke prijetnje” naziv je međunarodnog seminara, održanog od 9. do 11. lipnja u vojarni “Kovčanje” na Malom Lošinju. Svrha seminara je predstavljanje sveobuhvatnog pristupa problemu terorizma, uz razmatranje mogućnosti preventivnih djelovanja vlada pojedinih država, radi prevencije odnosno odgovora u slučaju terorističkog čina, kao i protuterorističkih strategija, s naglaskom na teoriji i međuresornoj suradnji u borbi protiv terorizma.

Seminar je organiziran u suradnji s Uredom za obrambenu suradnju Veleposlanstva SAD-a u Zagrebu, u sklopu programa stipendiranja simpozija i seminara o protuterorizmu, a većina predavača bila je s američkog vojnog Sveučilišta zdrženih snaga za specijalna djelovanja. Jedan od njih je i umirovljeni brigadir Joseph Celeski, koji je istaknuo da im je cilj pomoći stvaranju regionalnih partnerstava i mreža specijalnih snaga. “Mi ne želimo ovdje govoriti o taktici, kako pucati i sličnim stvarima, nego želimo razgovarati s državnim dužnosnicima te predstavnicima vojske i policije kako bismo zaključili što je važno za politiku, stvaranje strategija i planova nacionalne sigurnosti”, rekao je, zaključivši da je najvažnija razmjena ideja među predstavnicima različitih država.

Uime ministra obrane sudionike seminara pozdravio je državni tajnik MORH-a Pjer Šimunović, koji je ujedno izlagao na temu “Nacionalna strategija sprječavanja i suzbijanja terorizma”. Istaknuo je važnost seminara o, kako je rekao, toj

najvećoj prijetnji nacionalnoj sigurnosti Hrvatske, te međunarodnoj sigurnosti. Kao aktualni svjetski problem posebno je istaknuo međunarodni terorizam: “U tom smislu ovaj seminar je iznimno važan da bismo stekli još bolji uvid u prirodu terorizma, u modele psihološke i organizacijske motivacije terorista i terorističkih organizacija, kao i najprikladnije načine suzbijanja te prijetnje, kako na nacionalnoj tako i na međunarodnoj razini, kako bi se sprječio terorizam u svom pojavnom obliku, kao i njegovi uzroci.”

OSRH spremne dati potporu u prevenciji terorizma

Sudionicima se obratio i zamjenik načelnika GSOS-a za operacije kontradmiral Zdenko Simićić, koji je također istaknuo važnost seminara. Napominjući da je, u skladu s hrvatskim zakonima, Ministarstvo unutarnjih poslova zaduženo

za borbu protiv terorizma na teritoriju Hrvatske, poručio je da su i naše Oružane snage spremne dati potporu u prevenciji terorizma i mogućim protuterorističkim djelovanjima: “Kao nova članica NATO saveza, želimo u suradnji s njima, kao i sa specijalnim snagama oružanih snaga prijateljskih zemalja, razvijati spoznaju o globalnom terorizmu, koji je najveća prijetnja današnjice.” Izrazivši zadovoljstvo odazivom drugih zemalja, napomenuo je da ovaj seminar omogućuje teoretske spoznaje o tom problemu i da je to ujedno uvod u praktično uvježbavanje pripadnika postrojbi za specijalna djelovanja na međunarodnoj vojnoj vježbi Jackal Stone, koja će se održati u rujnu ove godine. O tome je govorio i zapovjednik Bojne za specijalna djelovanja HKoV-a brigadir Nikola Županić, koji je također istaknuo ulogu snaga za specijalna djelovanja u borbi protiv terorizma. ■

BILATERALNA VJEŽBA

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Davor KIRIN

Vježba na poligonu "Crvena zemlja" kraj Knina bila je prvi veći bilateralni vježbovni događaj u kojem je OSRH djelovao kao vojska punopravne članice NATO-a. Hrvati i Amerikanici morali su djelovati kao jedinstvena NATO-ova postrojba u mirovnoj misiji...

GUARDEX

09

Suradnja Oružanih snaga Republike Hrvatske i Nacionalne garde Minnesota traje već godinama. Hrvatski vojnici često putuju u državu na sjeveru SAD-a i ondje se uvježбавaju zajedno sa svojim američkim kolegama. Vjerojatni vrhunac suradnje u Hrvatskoj jesu vojne vježbe Guardex, već tradicionalni susreti u kojima naši i američki vojnici nastoje raditi na usklađivanju zajedničkog djelovanja po strogo utvrđenim NATO-ovim procedurama i standardima. Sigurno je da su te vježbe itekako pridonijele da hrvatski vojnici koji su ih prolazili dobiju nezamjenjivu "NATO-praksu", nešto što se ne može naučiti na seminarima ili stručnim radionicama. Ipak, i u Minnesoti su uvijek voljeli govoriti da na Hrvate ne gledaju kao na učenike nego kao na ravnopravne partnere, od kojih mnogi imaju i ratno iskustvo, koji na zajedničkim vježbama mogu nadopuniti i njihove kapacitete. Ukratko, interakcija je uvijek bila na visokoj razini i obje su strane govorile samo o pozitivnim dojmovima.

Guardex '09 ipak će se posebno pamtitи. Vježba na poligonu "Crvena zemlja" kraj Knina bila je prvi veći bilateralni vježbovni događaj u kojem je OSRH djelovao kao vojska punopravne članice NATO-a. Ta činjenica našim momcima nije dopuštala opuštanje nego upravo suprotno. Hrvati i Amerikanci morali su djelovati kao jedinstvena NATO-ova postrojba u mirovnoj misiji. Tako je i bilo.

Veći dio tereta organizacije vježbe pao je na Gardijsku motoriziranu brigadu HKoV-a i njezina zapovjednika, brigadnog generala Mladena Fuzula, koji je obavljao funkciju direktora vježbe. Pripreme su, dakako, počele mnogo ranije, ali sama vježba odvijala se od 1. do 12. lipnja. Sudjelovalo je 350 vojnika, s time da se Pješački vod NGM-a uključio u sastav Pješačke satnije HKoV-a. Osim više postrojbi Kopnene vojske, udio je dao i HRZ. Sami provedbeni dio Guardexa '09 kulminirao je i završio 10. lipnja, kad su svoje vojnike došli obići najviši časnici dviju vojski, načelnik GSOSRH general zboru Josip Lucić i zapovjednik Nacionalne garde Minnesota general-bojnik Larry Shellito. Dvojicu generala je u Danu uvaženih gostiju pratio još niz visokopozicioniranih časnika OSRH i NGM-a, te pripadnici Vojnodiplomatskog zbora u Republici Hrvatskoj.

Toga dana vojnici su rješavali tri simulirana incidenta, koja smo ipak promatrali sa sigurne udaljenosti. Naime, iako lažni, incidenti su bili prilično burni, a motanje novinara oko paljbenih pozicija ili na putu užurbanim specijalcima sigurno ne bi pripomoglo njihovoj većoj učinkovitosti. Svaki korak udaljenih vojnika i njihovih vozila te letjelica riječima je i uz pomoć karte objašnjavao bojnik Ivica Bajamić, tako da nije bilo bojazni da čemo se izgubiti zbog brzine događaja. Tako brzo sve i mora biti: momci iz Hrvatske i Minnesota svoj su posao morali obavljati kako i priliči vojnicima koji uz svoje državne zastave ističu i plavu NATO-ovu.

Ukratko, u vježbi vojska se susrela s napadom iz zasjede na ophodnju vozila, s improviziranim eksplozivnim sredstvom, snajperskom vatrom te s terorističkim napadima u improviziranom seoci. Rješavanje takvih problema iziskivalo je ne samo međudržavnu suradnju nego i suradnju vojnika različitih specijalnosti, tako da je usklađivanje postojalo i unutar Nacionalne garde i OSRH, a ne samo između njih. Dakako, djelovanja su ipak imala "dublji pečat" OSRH već zbog činjenice što je američki vod uklopljen u hrvatske postrojbe. U vježbama koje se održavaju u Minnesoti, dakako to je obratno. Da zaključimo, iz cijelog kolopleta u kojemu su sudjelovali vojnici koji su se koristili raznim oružjem te oklopnim vozilima i helikopterom, na kraju su isplivali upravo najvažniji ciljevi vježbe: potvrđeni su visoka interoperabilnost primjenom NATO-ovih doktrina i procedura, sposobnosti za provedbu operacija potpore miru te sposobnosti za obuku, planiranje vježbi, kao i za organizaciju i provedbu tih vježbi.

General Josip Lucić i zapovjednik Nacionalne garde Minnesota general-bojnik Larry Shellito

Vrhunac suradnje u Hrvatskoj jesu vojne vježbe Guardex, susreti u kojima naši i američki vojnici nastoje raditi na usklađivanju zajedničkog djelovanja po strogo utvrđenim NATO-ovim procedurama i standardima

U vježbi vojska se susrela s napadom iz zasjede na ophodnju vozila, s improviziranim eksplozivnim sredstvom, snajperskom vatrom te s terorističkim napadima u improviziranom selu

Uspješno djelovanje koje smo gledali u tih sat i pol vremena bilo je zaključni dio procesa kojemu su se na prašini "Crvene zemlje" vojnici posvećivali više dana. Na kraju su, na zajedničkom postrojavanju kojim je vježba zaključena, dobili zaslужene pohvale, i to upravo od svojih najviših zapovjednika, generala Lucića i Shellito. Drukčije nije bilo ni na izjavi za medije, koju su generali dali čim su razgledali posebno pripremljeni taktičko-tehnički zbor. Govoreći o postrojbama OSRH, Shellito je rekao da su on i njegovi časnici opet vidjeli "vrlo, vrlo dobru vojnu silu, koja napreduje iz godine u godinu". Istaknuo je zadovoljstvo i ponos suradnjom Američke i Hrvatske vojske. Prvi časnik OSRH opisao je raznoliki scenarij vježbe kao pripremu za eventualne nepredvidive situacije u mirovnim misijama što se provode u zemljama gdje postoji opasnost od terorizma. ■

Brodovi NATO-ove skupine Standing NATO Maritime Group – SNMG2 bili su od 6. do 10. lipnja u posjetu Hrvatskoj ratnoj mornarici i gradu Splitu. Dva broda skupine SNMG2, talijanski razarač ITS Luigi Durand de la Penne i grčka fregata HS Kountouriotis, bili su privezani u pomorskoj bazi Lora, dok su američki razarač USS Laboon i španjolski tanker SPS Patino bili usidreni ispred gradske luke.

Zapovjednika skupine NATO-ovih brodova, talijanskog kontraadmirala Giovannija Gumiera u Zapovjedništvu HRM-a primio je zamjenik zapovjednika HRM-a komodor Tihomir Erceg. U razgovoru je zapovjednik SNMG2 zahvalio HRM-u na prihvatu u pomorskoj bazi Lora, istaknuvši važnost prvog posjeta NATO-ove skupine brodova nakon hrvatskog ulaska u NATO savez. U dalnjim razgovorima, admirал Gumiero je opisao sudjelovanje NATO-ovih

Posjet skupine NATO-ovih brodova

brodova u operaciji u Adenskom zaljevu i u somalskim vodama. S obzirom na to da Hrvatska ratna mornarica priprema slanje svojih pripadnika u to krizno područje, iskustva što ih je iznio admiral Gumiero bila su više nego dragocjena. Brodovi skupine SNMG2 pripremaju se ponovo otići u somalske vode u sklopu NATO operacije.

Razmjena iskustava nastavljena je i među posadama brodova te su 10. lipnja brodovi skupine SNMG2 i dva broda Hrvatske ratne mornarice imali zajedničko uvježbavanje u teritorijalnim vodama RH odradivši nekoliko različitih manevra uz razmjenu glasovnih i zastavnih poruka. Tom prilikom, pripadnici HRM-a pokazali su da su uspješno obavili proces obuke po NATO standardima navigacije i komunikacije. Na američki razarač USS Laboon, ukrcani su poručnica korvete Antonija Didović i poručnik korvete Ljubomir Ostović. Oni će na brodu boraviti do 22. lipnja i biti uključeni u rad časnika palubne straže s američkim kolegama. Plovidba izvan Jadranskog mora na brodu mnogo većih dimenzija i veće ubojite moći bit će izvrsno iskustvo za mlade hrvatske časnike.

OJI HRM

Godišnji seminar VOJNIH PSIHOLOGA

U organizaciji Odsjeka za vojnu psihologiju MORH-a redovito se jednom godišnje održava seminar vojnih psihologa, na kojem se razmatraju najvažnija aktualna strukovna pitanja u vojnem sustavu. Ovogodišnji je seminar održan u Splitu od 27. do 29. lipnja. Okupio je 44 vojna psihologa MORH-a i OSRH, a glavne teme su se doticale programskih područja iz sustava upravljanja ljudskim resursima: pribavljanje osoblja, personalna potpora te tranzicija i izdvajanje osoblja, razmatranih kroz aspekte psihološke struke.

Seminar je otvorio ravnatelj Uprave za ljudske resurse Nenad Smolčec, a stručni dio seminara započeo je izlaganjem čelnice vojnopsihološke struke bojnica Ingrid Cippico o stanju vojnopsihološke struke, o realiziranim zadaćama i zadaćama započetim u prethodnom razdoblju, kao i o ključnim predstojecim zadaćama. Bojnik Dalibor Mesić,

časnik za vojnu psihologiju Uprave za personalne poslove GSOSRH-a, predstavio je vojnu psihologiju u personalnom funkcionalnom području tijekom 2008.-2009.

Težište ovogodišnjeg seminara bilo je na prikazima aktualnih projekata MORH-a i GSOSRH-a utemeljenima na Dugoročnom planu razvoja OSRH 2006.–2015., u kojima sudjeluju i vojni psiholozi. Pukovnik Tomislav Filjak prikazao je projekt "Razviti mehanizme i modele privlačenja osoblja", pokrenut radi podizanja kvalitete i popune Oružanih snaga najboljim kandidatima u skladu s potrebnoma obrambenog sustava. Između ostalog, izložen je i plan izdvajanja osoblja u 2009. kao i psihički aspekti tranzicije. Posljednjeg dana seminara, iznesena su iskustva stečena sudjelovanjem na domaćim i međunarodnim stručnim skupovima i izobrazbi.

Biserka JAKŠIĆ

Hrvatski piloti svojom su generalnom probom napravili svojevrsni uvod pred samo službeno otvaranje manifestacije te zatim nastupima u službenom dijelu subotnjeg i nedjeljnog programa premijerno predstavili svjetskoj javnosti novi program za sezonu 2009. u sastavu od šest zrakoplova

KRILA OLUJE

na zrakoplovnoj manifestaciji u Slovačkoj

Proteklog vikenda, na aerodromu Piestany održana je zrakoplovna manifestacija pod nazivom 3. slovački nacionalni letački dani - Dani nacionalnog ponosa. Riječ je o najvećoj takvoj manifestaciji u Slovačkoj. Povoda za održavanje bilo je nekoliko, a prije svega 5. obljetnica ulaska Republike Slovačke u NATO i 60. obljetnica NATO saveza. Manifestaciju je otvorio slovački ministar obrane Jaroslav Baska, uz nazočnost najviših civilnih i vojnih dužnosnika te mnogobrojnih stranih izaslanstava i gostiju, među kojima i vojnog izaslanika RH u Slovačkoj, brigadira

Tihomira Hercega. Pred gotovo 50 000 gledatelja predstavila su se ratna zrakoplovstva 11 zemalja, a HRZ i PZO predstavljala je akro-grupa "Krila Oluje" i helikopter Mi-171sh.

Hrvatski piloti svojom su generalnom probom napravili svojevrsni uvod pred samo službeno otvaranje manifestacije te zatim nastupima u službenom dijelu subotnjeg i nedjeljnog programa premijerno predstavili svjetskoj javnosti novi program za sezonu 2009. u sastavu od šest zrakoplova, koji je hrvatska javnost imala prilike vidjeti na nedavnoj svečanosti obilježavanja Dana OSRH i HKoV-a u Karlovcu.

Kao posebne atrakcije ovogodišnjeg izdanja Piestany airshowa, uz "Krila Oluje" možemo izdvojiti i nizozemski F-16 *display team*, nastupe slovačkog MiG-29, češkog Gripena i austrijskog Eurofigter-a, poljsku akrogrupu Team Orlik te akrobacije jednog od najpoznatijih svjetskih akrobatskih pilota Mađara Zoltana Veresa sa

Foto: KRILA OLUJE

Svojom prezentacijom u Slovačkoj piloti akro-grupe "Krila Oluje" započeli su niz ovogodišnjih međunarodnih nastupa, koji će se nastaviti već za dva tjedna nastupom na jednom od najuglednijih svjetskih aeromitinga, Airpower 09, u zrakoplovnoj bazi Zeltweg (Austrija), te odmah potom i na proslavi 60. obljetnice NATO saveza u zrakoplovnoj bazi Koksijde (Belgija)

zrakoplovom Extra 300. Sunčano vrijeme je i u nedjelju privuklo velik broj gledatelja, koji su mogli pratiti jednak letački program kao i prethodnog dana.

Dok su se za promociju OSRH svojim akrobacijama u zraku pobrinuli piloti akro-grupe, na zemlji je u to vrijeme pozornost publike privlačio hrvatski štand u organizaciji Zagrebačkih mažoretkinja, koje su, uz predstavljanje HRZ i PZO, dijeljenjem promidžbenih materijala Hrvatske turističke zajednice reklamirale i hrvatske prirodne ljepote te već prvog dana u samo nekoliko sati podijelile više od 10 000 turističkih brošura.

Posebnu čest hrvatskim predstavnicima na 3. slovačkim nacionalnim letačkim danima iskazao je svojim posjetom načelnik GSOS Republike Slovačke, general-pukovnik Lubomir Bulík. U kratkom druženju, general Bulík je izrazio oduševljenje prezentacijom vještine i profesionalnosti hrvatskih pilota, zahvalio na sudjelovanju te izrazio želju da hrvatski piloti sudjeluju i na sljedećem održavanju ove manifestacije.

Svojom prezentacijom u Slovačkoj piloti akro-grupe "Krila Oluje" započeli su niz ovogodišnjih međunarodnih nastupa, koji će se nastaviti već za dva tjedna nastupom na jednom od najuglednijih svjetskih aeromitinga, Airpower 09, u zrakoplovnoj bazi Zeltweg (Austrija), te odmah potom i na proslavi 60. obljetnice NATO saveza u zrakoplovnoj bazi Koksijde (Belgija), a domaća se publika u vještinu hrvatskih pilota može još jednom uvjeriti već ovaj vikend na najvećem hrvatskom aeromitingu, koji se održava 20. i 21. lipnja u Varaždinu, gdje će se HRZ predstaviti u letačkom dijelu programa zrakoplovima An-32 i MiG-21 te nastupom "Krila Oluje". ■

Pozornost publike privlačio je hrvatski štand u organizaciji Zagrebačkih mažoretkinja, koje su, uz predstavljanje HRZ i PZO, dijeljenjem promidžbenih materijala Hrvatske turističke zajednice reklamirale i hrvatske prirodne ljepote

RADAR BÜR

Tvrtka EADS Defence & Security opremit će njemačku vojsku (Bundeswehr) novim tipom radara za nadzor bojišta. Riječ je o radaru BÜR (Bodenüberwachungsradar) za otkrivanje ciljeva na tlu i niskoletenih ciljeva. Prva dva tehnološka demonstratora predana su njemačkom Saveznom uredu za vojne nabave (BWB), koji će procijeniti njihove mogućnosti. Njemačka vojska treba 80-ak radara, a isporuka bi trebala početi 2012. BÜR će ojačati mogućnosti njemačke vojske u prikupljanju podataka i izviđanju. Zasniva se na naprednoj AESA (Active Electronically Scanned Array) tehnologiji i omogućava veliku preciznost. Zbog elektroničkog skeniranja može obavljati višestruke zadaće i ostvariti veću učinkovitost i pouzdanost nego radari s mehaničkim skeniranjem. Radar je postavljen na oklopno vozilo Dingo 2.

M. PETROVIĆ

EC175 PREDSTAVLJEN NA PARIS AIR SHOWU

Na jednom od najvećih zrakoplovnih sajmova u svijetu Paris Air Show, koji je po 48. put održan od 15. do 21. lipnja 2009., tvrtka Eurocopter priredila je europsku premijeru svog novog srednjeg transportnog helikoptera EC175. Na sajmu je predstavljen model helikoptera u naravnoj veličini, i to putnička inačica koja može ponijeti do 16 osoba. Program razvoja EC175 je Eurocopter pokrenuo u suradnji sa svojim kineskim partnerom tvrtkom Harbin Aviation Industry Group (HAIG), koja taj helikopter počinje proizvoditi za potrebe kineskih oružanih snaga pod oznakom Z-15.

Sedam tona teški helikopter EC175 trebao bi svoj prvi probni let imati do kraja 2009., a početak isporuke prvih produkcijačkih helikoptera EC175/Z-15 trebao bi započeti tijekom 2012. Prema

očekivanjima HAIG-a i Eurocoptera tijekom dvadesetogodišnjeg razdoblja moglo bi biti prodano do 800 helikoptera toga tipa. Helikopter će pokretati dva turbovratilna motora Pratt & Whitney Canada PT6C-67E, svaki jakosti 2000 KS (1325 kW), s međuremontnim intervalom od 5000 radnih sati. Helikopter je, uz zadaće transporta ljudi i opreme, namijenjen i za SAR & EMS zadaće (Search and Rescue, Emergency Medical Services).

I. SKENDEROVIC

NOVI TALIJANSKI VIŠENAMJENSKI RATNI BRODOVI

Prema pisanju britanskog internetskog mjeseca Naval Spyglass, talijanska ratna mornarica započela je razradu taktičko-tehničkih odlika novog površinskog plovila koje bi zamjenilo talijanske korvete klase Minerba i odobalne patrolne brodove klase Cassiopeia.

Prema neimenovanim izvorima, glavna odlika novog broda trebala bi biti njegova multifunkcionalnost, duljine oko 110 m i istisnine oko 2500 t. Za-

htijeva se postizanje maksimalne brzine veće od 30 čv, dok bi autonomija pri

brzini krstarenja od 12 čv trebala iznositi 5000 Nm.

Očito je da prema tehničkim zahtjevima novi brod talijanske mornarice naginje na koncept sličan danskom projektu Stanflex, koji rabi "plug-in" module za protubrodsку ili protupodmorničku borbu ili za protuminsko djelovanje. Prvi brod u klasi trebao bi ući u aktivnu službu talijanske mornarice do 2013.

M. PTIĆ GRŽELJ

ITALIJI ISPORUČENI SVI SPARTANI

Na svečanosti koja je 28. svibnja priređena u sklopu tvornice Alenia Aeronautica, talijanskom ratnom zrakoplovstvu predan je zadnji od naručenih dvanaest srednjih taktičkih transportnih aviona C-27J Spartan. Svi Spartani predani su 46. zrakoplovnoj pukovniji, koja je smještena u Pisi, i u transportnoj floti talijanskog ratnog zrakoplovstva zamijenit će avione G.222.

Talijanski Spartani, čija je isporuka započela tijekom 2007., dosad su ostvarili nalet više od 5000 sati, uza svoje prvo sudjelovanje u Afganistanu od rujna 2008. do siječnja 2009. "Mini Hercules", kako još nazivaju Spartan, može u

svojoj unutrašnjosti, koja je potpuno komplementarna sa C-130, ponijeti do 68 vojnika u "klasičnoj" transportnoj konfiguraciji, ili u MEDEVAC konfiguraciji do 36 nosila s ozlijedjenim osobama. U odnosu na G.222, Spartan ima 35% veći dolet s teretom (koji sada iznosi 4,260 km), 33% veći operativni vrhunac leta (9,144 m), dok je maksimalna nosivost korisnog tereta 11,5 tona. Maksimalna brzina iznosi 602 km/h, a krstareća brzina 583 km/h. Pogonsku skupinu čine dva turboprop motora Rolls-Royce AE2100-D2A, svaki jakosti 4,637 KS.

I. SKENDEROVIC

POLETIO PREDATOR C AVENGER

Nakon gotovo četverogodišnjeg rada na novom tipu bespilotnog sustava, američka tvrtka General Atomics Aeronautical Systems Inc. obavila je tijekom travnja prve probne letove sa svojim novim tipom Predatora. Za razliku od prethodna dva Predatora (vrlo uspješne A i B inačice), koja imaju pogon s klipnim odnosno turboprop motorom, temeljna odlika Predatora C (koji nosi i naziv Avenger) jest njegov mlazni motor. Za razliku od Predatora A na koji se ugrađuje motor Rotax 914, odnosno od Predatora B, koji ima znatno moćniji Honeywell TPE 331-10T motor, Avenger je dobio Pratt & Whitney Canada PW545B koji mu omogućava znatno bolje performanse.

Sama letjelica je dizajnirana tako da ima manji radarski i IR potpis, za što su zaslužni dizajn i uporaba materijala pri proizvodnji trupa, repna sekacija u obliku slova V te ispušni sustav za mlazni motor u obliku slova S. Autonomija boravka Avengera u zraku trebala bi biti 20 sati, uz operativni vrhunac leta od 18 288 m, dok je očekivana krstareća brzina oko 400 čvorova. Duljina trupa iznosi 12,5 m, a raspon krila 20 m. Iako tijekom prvih probnih letova Predator C nije imao u nosu prepoznatljivu turelju s elektrooptičkim kamerama i infracrvenim senzorima, prema najavama General Atomicsa Avenger će zasigurno biti opremljen senzorskom turelom, GA-ASI Lynx® Synthetic Aperture Radar

(SAR), a prema određenim najavama i AESA radarom te FLIR sustavom koji se priprema za borbeni avion F-35.

Poput prethodnika, Predator C također može nositi aviobombe i projektile, te uz podyješavanje pod krila ili pod trup oni na novom Predatoru mogu biti smješteni i u unutrašnjost trupa, uz ukupnu nosivost od 1360 kg. Vrlo izgledni prvi naručitelji Predatora C bit će američko i britansko ratno zrakoplovstvo.

I. SKENDEROVIC

Foto: US Army

NAPREDNA SELEKCIJA SPECIJALISTA

Izbor najboljih vojnika za posebne i zahtjevne specijalnosti oduvijek je bio problem i vojske su nastojale razviti što bolje postupke i alate za preciznu selekciju da dobiju najbolje kandidate za potrebne dužnosti. Jedna od važnijih specijalnosti zadnjih godina jesu pirotehničari - specijalisti za otkrivanje i onespisobljavanje eksplozivnih naprava. Znanstvenici nastoje razviti učinkovite modele kako otkriti osobe koje imaju najbolje predispozicije za bavljenje tim opasnim i važnim poslom. Praksa na terenu pokazala je da neki specijalisti imaju znatno bolju mogućnost pronaalaženja skrivenih naprava nego ostatak populacije. Odlučili su otkriti zašto je tome tako te otkriti kako će i u drugim kandidatima prepoznati te tražene osobine. Brojnim testovima, od jednostavnih pisanih testova koji rabe samo papir i olovku priključeni su napredni testovi koji se oslanjaju na računala i nove programe koji trebaju detektirati sposobnosti među osobljem koje i ne zna da ih ima.

M. PETROVIC

VIJETNAM KUPUJE RUSKE PODMORNICE KILO 636

Objavljeno je da će Vijetnam od Rusije kupiti šest novih dizel-električnih podmornica klase Kilo (Project 636). Podmornice će graditi brodogradilište Admiralteyske Verfi iz St. Peterburga, a ukupna vrijednost ugovora potpisano između Vijetnama i ruske državne vojne agencije za izvoz opreme Rosoboronexport iznosi oko 1,8 milijarde dolara.

Rusija za potrebe vijetnamske mornarice gradi dvije fregate klase Gepard (Project 11661), a isporučila je nepotvrđeni broj korveta klase Tarantul (Project 1241.8) te je još osam naručeno. Potkraj ožujka ove godine, u ruskom Sredne-Nevsky brodogradilištu položena je kobilica za sljedeću korvetu klase Tarantul V.

Pregovori o akviziciji podmornica trajali su nekoliko godina. Sigurno je da će akvizicija biti veliki financijski teret Vijetnamu te se prepostavlja da će djelomično biti financirana razmjenom dobara kao što su boksit i nafta.

M. PTIĆ GRŽELJ

ISTRAŽIVAČKI BROD ZA BRAZILSKU MORNARICU

Početkom travnja ove godine, u brazilski grad Rio de Janeiro stigao je novonabavljeni antarktički istraživački brod nakon gotovo šestotjedne primopredajne plovidbe iz njemačke luke Bremerhaven. U operativnu službu brazilske mornarice uveden je početkom veljače ove godine na svečanosti održanoj u spomenutoj luci. Novi brod u sastavu mornarice nosi ime NPo Al-

mirante Maximiano, duljine preko svega 93,40 m, duljine između okomica 83,21 m, projektne širine 13,40 m, visine 8,80 i gaza 6,56 m. Brod istisnine 5540 t izgrađen je 1974. u Seattleu. Ponajprije je bio namijenjen kao logistički brod za potporu naftnim platformama u Sjevernom moru, a poslije je prerađen u koćaricu, koja je imala i pogon za preradu ulovljene ribe. Nje-

mačko brodogradilište BREDO obavio je sve potrebne radove za povratak broda u aktivnu službu u trajanju od pet mjeseci.

Prema službenim izvješćima, oko 26 milijuna eura (33 milijuna dolara) bilo je potrebno za nabavu i konverziju broda kako bi mogao sigurno ploviti zaledenim morem debljine kore do 40 cm.

M. PTIĆ GRŽELJ

VOJSKA ZA ČISTIJI OKOLIŠ

Američka kopnena vojska (US Army) nastoji smanjiti količinu ugljikova dioksida što ga ispušta u okoliš, a u skladu sa sve oštrijim ekološkim propisima. Stoga je u svojim bazama počela s razvojem raznih modela, odnosno isprobavanjem i vrednovanjem koncepta. Nastoje se identificirati i u stvarnosti isprobati tehnologije za proizvodnju i uštedu energije, koje će pridonijeti smanjenju potrošnje fosilnih goriva odnosno smanjenju emisije ugljikova dioksida. Istraživanja su pokazala da znatan dio emisije ugljikova dioksida otpada na proizvodnju električne energije u elektranama na fosilna goriva. Zato je u vojnoj bazi Fort Carson, savezna država Colorado, na napuštenom dijelu vježbališta sagrađena solarna elektrana s fotovoltačnim ele-

mentima koji Sunčevu svjetlost izravno pretvaraju u električnu energiju i time smanjuju uporabu fosilnih goriva. Postavljeni paneli dovoljni su za opskrbu 540 kućanstava.

M. PETROVIĆ

Ove je godine Hrvatska odabrana za domaćina 53. kongresa Europske organizacije za kvalitetu EOQ (European Organization for Quality). Hrvatskom društvu za kvalitetu (HDK) pripala je čast biti domaćinom i organizatorom kongresa koji je održan u svibnju u Cavatu

KVALITETA KAO IZAZOV

Kvaliteta je pokazatelj uporabne vrijednosti nekog proizvoda ili usluge za zadovoljenje točno određene potrebe na određenom mjestu i u određenom trenutku. Smisao je kvalitete u smanjenju troškova ukupnog poslovanja, veće djelotvornosti i većeg zadovoljstva krajnjeg korisnika. Kontrola kvalitete jest provođenje postupaka nadzora nad određenom robom u svrhu ispunjavanja zahtjeva za kvalitetom. To je skup mjera što se poduzimaju s namjerom osiguranja propisane razine kvalitete materijalnih sredstava koja su dostupna na tržištu ili se rabe u nekoj organizaciji. Razvojem tehnike, tehnologije i proizvodnje, kontrola kvalitete je proširena i na aktivnosti koje nisu vezane samo za

neposrednu proizvodnju. Stoga razvijena organizacija kontrole kvalitete koja nije samo to već je riječ o cijelokupnom sustavu za osiguranje kvalitete kojim se svjesno upravlja i razvija kvaliteta proizvoda, usluga i sustava.

Kongres Europske organizacije za kvalitetu EOQ (European Organization for Quality) najznačajnije je središnje godišnje događanje u području kvalitete u Europi i svijetu pa tako i u Hrvatskoj, te je održan pod visokim pokroviteljstvom predsjednika Republike Stjepana Mesića. Osobna izaslanica predsjednika Republike županica Dubrovačko – nerezavske županije Mira Buconić svečano je otvorila 53. europski kongres za kvalitetu, glavni suorganizator kongresa

bila je Hrvatska gospodarska komora. Skup se održao pod nazivom Kvaliteta u razdoblju tranzicije (Quality in an Age of Transition), a sudjelovalo je oko 300 sudionika iz 41 zemlje.

Kongres EOQ već po tradiciji okuplja široki krug profesionalaca iz područja kvalitete koji dolaze iz proizvođačkih, uslužnih, zdravstvenih, administrativnih i obrazovnih organizacija, prije svega iz Europe, ali i iz cijelog svijeta što je potvrđeno i na ovogodišnjem skupu. Glavni predavači na kongresu bili su ugledni stručnjaci iz područja kvalitete kao što su Shoji Shiba, Tito Conti, Glenn Walters, Signe Ratto, Stephen Burnell. ■
(Tekst u cijelosti pročitajte na: www.hrvatski-vojnik.hr)

USPONI I PADOVI KONJANIŠTVA KROZ STOLJEĆA

Nakon bitke kod Morgartena postalo je jasno da su oklopljeni konjanici pobjedivi. Tu su švicarski pješaci helebardama jednostavno poskidalni s konja austrijske vitezove u punom oklopu, a zatim ih praktično nepokretne na tlu, vrlo lako likvidirali.

S druge strane, razvoj konjaništva među istočnim nomadskim narodima išao je sasvim drukčijim smjerom. Oni su pretežito raspola-gali lakis konjaništvom velike pokretljivosti, koje je bilo sposobno brzo prelaziti velika pro-stranstva. U borbenim djelovanjima iznenada se pojavljivalo, izvodilo brzi napad i nestajalo prije nego što se protivnik snašao i sredio svoj borbeni postroj, da bi se ponovo pojavilo iz drugog smjera i ponovilo napad. Takvu taktiku omogućavali su laki, brzi i minimalno opterećeni konji. Osim toga, za razliku od feudalnog konjaništva koje su činili isključivo individualni borci, bez izraženije potrebe za koordinacijom zajedničkih borbenih npora, istočnjačko nomadsko konjaništvo potpuno je podređeno svojim zapovjednicima. Po svojoj organizaciji i

borbenoj taktici posebno se ističe konjaništvo Mađara, Mongola i Seldžuka. Osnovno oružje ovog konjaništva i dalje je ostao kratki luk, ko-jim su gađali protivnika u punom trku konja, a u bliskoj borbi rabili su kratke, široke sablje.

Mongoli su se na povijesnoj sceni pojavili u XII. stoljeću, kao vrlo disciplinirana vojna sila, isključivo konjanici i izvrsni strijelci. Svaki mongolski konjanik vodio je obično po tri konja u pričuvu, radi zamjene umornog ili ozlijed-e-nog, ali i radi prehrane. Dio konjanika bio je opremljen za blisku borbu, pa su bili naoružani kopljem, sabljom oštrog vrha (podjednako namijenjenu za bodenje i sjećenje) i s dva luka (manjim za gađanje s konja na bliskim rastojanjima i većim za preciznije gađanje na veće razdaljine nakon sjahivanja). Zaštićeni su bili oklopom od deblike kože i kacigama. Drugi konjanici, namijenjeni za borbu na većoj razdaljini, bili su naoružani samo lukovima i ponekad sabljom, a nisu imali nikakav oklop. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

Preporodom pješaštva i uvođenjem novog hladnog oružja na motki, namijenjenog ponajprije za borbu s konjanicima (npr. helebarde, glefe i sl.), oklopljeno konjaništvo počinje gubiti na važnosti

Igor SPICIJARIĆ

Smještena u središtu Europe, Republika Austrija je relativno kasno krenula u formiranje svojih specijalnih postrojbi. Rezultat je to burne prošlosti i političkog naslijeda proisteklog iz posljednjeg svjetskog rata

SPECIJALNE POSTROJBE REPUBLIKE AUSTRIJE

Stiješnjena između dva vojna bloka, Austrija je nastojala razvijati posebno prilagođenu doktrinu nacionalne obrane i razvoja oružanih snaga. Potkraj šezdesetih godina prošlog stoljeća Austrija započinje sa stvaranjem prve jezgre budućih specijalnih postrojbi. Početkom 1970. godine formirana je prva izvidnička satnija austrijske vojske. Prvi, ali važni pokazatelj posebnosti te postrojbe ogledao se u činjenici da su njezini pripadnici uz donekle posebnu obuku bili naoružani britanskim kratkim strojnicama tipa Sterling L-34A1 s prigušivačima. Bila je to prva organizirana vojna postrojba na čijim će se iskustvima temeljiti daljnji

razvoj austrijskih specijalnih snaga.

Od početka 1961. godine pa nadalje male grupe austrijskih časnika poslane su u SAD gdje su pohađali specijalne tečajeve na rendžerskoj školi. Po povratku u domovinu ovi časnici s diplomama američkih specijalnih tečajeva postat će najvažniji element u organiziranju prve specijalne izvidničke satnije nekoliko godina poslije. Prva izvidnička satnija vrlo brzo će ispuniti svoju misiju i postat će premali okvir za daljnji razvoj specijalnih snaga austrijske vojske. U vojnom i političkom vrhu donijeta je odluka da se da se formira specijalna postrojba u punom značenju te riječi. Prema vojnoj terminolo-

giji njemačkog jezika ova postrojba je dobila naziv Jagdkommando. Riječ je o vojnicima - komandosima ospozobljenim za nekonvencionalne načine ratovanja, helikopterski transport, padobranske skokove, izviđanja, rušenja i sabotaže.

Spoznavši da kvalitetan razvoj specijalnih snaga, posebno uvježbanih prema zahtjevima i specifičnostima austrijskog teritorija daje višekratne koristi, austrijski vojni vrh je nastavio s njihovim dalnjim razvojem. Prvo sjedište Jagdkommando bilo je u Wiener Neustadtu (Bečko Novo Mjesto). ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

IZUMIRU LI JURIŠNICI? (III. dio)

Uspješan razvoj Jaguara (vidi Hrvatski vojnik br. 244) povukao je za sobom razvoj još nekoliko jurišnika, koji su bili više-manje njegova kopija. U Japanu su pokrenuli razvoj školskog aviona za prelaznu obuku Mitsubishi T-2, čiji je prvi prototip (XT-2) prvi put poletio 20. srpnja 1971. T-2 je bio prvi japanski nadzvučni avion, po svemu nalik Jaguaru. Zbog toga ne čudi da je vrlo brzo pokrenut razvoj jurišnika F-1, čiji je prvi prototip prvi put poletio 3. lipnja 1975. U operativnu je uporabu uveden u travnju 1978. Iako se F-1 pokazao pouzdanim jurišnikom, za potrebe japanskog ratnog zrakoplovstva u međuvremenu je razvijena zamjena - višenamjenski borbeni avion Mitsubishi F-2, koji je, ustvari, nešto povećana kopija američkog F-16. Do kraja ove ili najduže do sredine sljedeće godine japansko će ratno zrakoplovstvo zamijeniti sve svoje F-1 novim F-2.

JH-7A

Mitsubishi F-1 nije bio jedini jurišnik kojem je "otac" bio francusko-britanski Jaguar. I kinesko je ratno zrakoplovstvo na istim premisama razvilo svoj jurišnik JH-7. Iako su obaveštajni

analitičari na Zapadu očekivali da će Kinezi pokušati kopirati MiG-27, Su-24 ili Tornado, oni su se, svjesni svih mogućih poteškoća, ipak odlučili za nešto jednostavniju konцепцију dvomotornog visokokrilca sličniju francusko-britanskom Jaguaru. Zapravo je H-7 po ustroju najsličniji jugoslavensko-rumunjskom Orlu. Je li bivša Jugoslavija pomagala u razvoju H-7, za sada ostaje tajnom. Kinezi su svom H-7 projektu namijenili domaće motore, ali ih je nemogućnost njihova uspješnog dovršetka natjerala na kupnju određenog broja britanskih motora Rolls-Royce Spey. Ukupno je kupljeno 50 Spey Mk.202 motora, što je Kinezima omogućilo dovršetak 24 prototipna i predserijska aviona. Problemi s razvojem naveli su Kineze da o H-7 ne daju informacije, tako da se o projektu znalo vrlo malo sve do 1995. kad je objavljena prva crno-bijela fotografija s dvije protubrodskе rakete pod krilima. Tada je postalo jasno da će glavna uloga H-7 biti protubrodska borba. U to vrijeme avion je dobio i novu oznaku - JH-7. JH je oznaka za Jianjiji-Hongzhaji ili lovac-bombarder. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

Kao što su nekad isluženi lovci rabljeni kao jurišnici, tako se danas sve više školskih aviona prenamjenjuje u luke jurišnike

Nakon iskustava stečenih tijekom uporabe Joint Venturea, Spearheada, Swifta i WestPac Expressa, zaključeno je da se komercijalni brzi brodovi, uz neke potrebne ali u osnovi manje preinake, mogu uspješno rabiti u vojnim operacijama

BRZA DOSTAVA OD OBALE DO OBALE (I. DIO)

Sve veći broj mirovnih operacija i raznih humanitarnih intervencija diljem svijeta traži brz prijevoz ljudi i tereta na udaljenosti od više tisuća kilometara. Do nedavno brzi se prijevoz mogao obaviti isključivo transportnim zrakoplovima. No, osim što transportni avioni imaju ograničenu nosivost pa za prijevoz samo jedne brigade treba obaviti stotinjak letova, njihova je uporaba skupa. Zbog razvoja tehnologije njihovi su letovi sve sigurniji, ali ipak se i dalje događaju nesreće. S druge strane, mogu se rabiti brodovi, koji su i jeftiniji i sigurniji. No, za udaljenost koju transportni avion, računajući vrijeme za ukrcaj i iskrcaj, prevali za jedan dan, klasičnom brodu trebaju dani.

Od svih oružanih snaga američke su daleko najviše ovisne o transportu na velike udaljenosti. Osim što još uvijek moraju opskrbljivati snage u Europi i Aziji, velike kapacitete odvajaju na prijevoz tisuća tona materijala u Irak i Afganistan. S obzirom na to da je Afganistan jedna od država koja nema pristup moru, dostava tereta do njega postala je noćna mora američkih logističara. Ali to je tema za neki drugi tekst.

No, vratimo se mi problemima brzog i jeftinog transporta na velike udaljenosti. Jedan od obećavajućih programa jest Joint High Speed Vessel koji zajedno provode američka kopnena vojska i ratna mornarica. On bi u kratkom vre-

menu mogao riješiti problem prijevoza ljudstva i srednje velikih tereta na velike udaljenosti u prihvatljivom vremenu, uz prihvatljivu cijenu.

Korijeni ovog programa sežu još u svibanj 1999., kad je australsko ministarstvo obrane odlučilo da će dio svojih snaga u Istočni Timor prebaciti na, barem za oružane snage, nov revolucionarni način. Zbog toga su od tvrtke Incat (smještene na otoku Tasmanija) iznajmili brzi trajekt Incat 045, te ga privremeno preimenovali u HMAS Jervis Bay. Bila je to prva uporaba katamarana u vojno-transportnu namjeru. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

SIKORSKY S-55/YH-19

Igor Ivanović Sikorski svoje je mjesto u povijesti razvoja zrakoplovstva osigurao helikopterom R-4 – prvim helikopterom koji je ušao u operativnu uporabu. Iako je R-4 imao bezbroj nedostataka, ipak je bio dovoljno upravljiv da se njime moglo letjeti. S vremenom je Sikorski na osnovama R-4 razvio poboljšane modele koji su se intenzivno rabili tijekom rata u Koreji.

Nakon što je napravio prvi uporabljiv helikopter, Sikorski je 1. svibnja 1949. dobio zadatku da napravi još jedan revolucionarni iskorak – razvije prvi transportni helikopter na svijetu. Uz to zadaču je morao obaviti da današnja mjerila nevjerojatno kratkih sedam mjeseci. Helikopter je uz dva člana posade morao prevoziti i deset vojnika. Kao polazna osnova uzet je S-51, koji je prvi put poletio 16. veljače 1946. No, S-51 je imao samo četiri sjedala i bio je premali da se iz njega izvede helikopter s 12 sjedala. S druge strane, S-51 je bio najbolji helikopter na svijetu toga

vremena i dobra osnova za bilo koji projekt. Doduše, dio izvora navodi da je tvrtka Sikorsky Aircraft u tom trenutku već razvijala civilni helikopter S-55, koji je zapravo i dizajniran za prijevoz dva pilota i deset putnika. Ako je to točno, onda ne čudi da je prvi S-55 poletio već 10. studenoga 1949. Iako je prvobitno bio namijenjen civilnom tržištu, S-55 je ubrzo preimenovan u YH-19, što znači da je postao prototip helikoptera namijenjen američkom ratnom zrakoplovstvu, te je napravljeno ukupno pet prototipova. A to je značilo i da je daljnje financiranje razvoja na sebe preuzela država. Razlog zašto je ratno zrakoplovstvo odlučilo S-55 pretvoriti u transportni helikopter krio se u činjenici da je u isto vrijeme financiralo i razvoj transportnog helikoptera Piasecki PD-22 (H-21), te je htjelo osigurati rezervnu opciju u slučaju njegova neuspjeha. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

Projektiran kao helikopter za prijevoz putnika, S-55 će svjetsku slavu steći kao prvi uporabljiv vojni transportni helikopter

Trvanja u afganistanskom vodstvu kulminirala su državnim udarom ministra obrane Hafizullah-a Amina kojim je u rujnu 1979. svrgnut predsjednik Taraki. Amin je počeo slati pozitivne signale SAD-u i Pakistanu, što Moskva nije htjela dopustiti te je već krajem prosinca intervencijom sovjetskih komandosa svrgnut s vlasti

AFGANISTAN 1979.

Afganistan je stoljećima imao veliko strateško značenje kao križanje putova između Indije, Rusije i Bliskog istoka. Na vlast je 1933. došao šah Muhamed Zahir, koji je nastojao zadržati zemlju podalje od blokovske podjele svijeta te je istodobno primao i sovjetsku i američku gospodarsku pomoć. No kad je 1954. SAD sklopio vojni pakt sa susjednim Pakistanom, Afganistan se počeo približavati SSSR-u. Marksistička Narodna demokratska partija Afganistana (NDPA), koja je osnovana 1965., nakon dvije se godine ideološki razdvojila na dvije frakcije. Radikalna frakcija Khalq imala je potporu u seoskim sredinama, a pristaše umjerenije prosovjetske frakcije Parcham bili su

uglavnom urbani Afganistanci. Šahova vladavina prekinuta je u srpnju 1973. državnim udarom premijera i šahova nećaka Muhameda Dauda, u tzv. saurskoj revoluciji izvedenoj uz potporu NDPA.

No, na poticaj iz Moskve 27. travnja 1978. skupina lijevo orijentiranih vojnih časnika izvela je vojni udar, u kojem je Daud ubijen zajedno s obitelji. Iza vojnog udara stajale su obje frakcije NDPA, ali radikalna frakcija Khalq postupno je osigurala dominaciju u režimu. Predsjednikom Afganistana postao je generalni sekretar NDPA Nur Muhamed Taraki iz frakcije Khalq, a dvojica istaknutih komunističkih čelnika Hafizullah Amin i Babrak Karmal imeno-

vani su njegovim zamjenicima. Taraki-jeva vlada počela je preuređivati državu po marksističkim načelima, provoditi zemljiju reformu, program opismenjivanja stanovništva te promjenu položaja žene, čime je bačena rukavica u lice konzervativnim afganistanskim krugovima. U svibnju 1978. u Afganistanu je raspoređeno prvi četiri stotine sovjetskih vojnih savjetnika, a u zemlju je počela pristizati znatna sovjetska vojna pomoć. U prosincu iste godine između Moskve i Kabula potpisani je Sporazum o prijateljstvu i suradnji, koji je predviđao i razmjehstaj sovjetske vojske.

Nezadovoljstvo plemenskih vođa promjenama i brutalnošću kojom ih je

Ulice Kabula nakon saurske revolucije, kad je srušen posljednji afganistanski šah

središnja vlada nametala konzervativnom društvu kulminiralo je u proljeće 1978. u seoskim područjima organiziranjem oružanog otpora kabulskom režimu. Oslonac pobune postale su islamske skupine ujedinjene pod zajedničkim nazivom *mudžahedini*, koje su do ljeta 1979. preuzele nadzor nad velikim dijelom unutrašnjosti izvan gradskih središta i glavnih komunikacija. Do kraja godine više od četrdeset tisuća ljudi borilo se protiv kabulske vlade. Sjedinjene Države pokušale su iskoristiti ustanak i osiguranjem pomoći mudžahedinima ostvariti vlastite strateške interese u srednjoj Aziji.

Aminov državni udar

Razmještanjem sovjetskih trupa u zemlji Afganistan je polako tonuo pod

Amina. Nakon povratka s konferencije nesvrstanih na Kubi, Taraki je zatražio razgovor sa svojim najvećim partijskim rivalom Hafizullahom Aminom, koji je pak za održavanje razgovora zahtijevao jamstvo u vidu nazočnosti sovjetskog veleposlanika. Po Aminovu dolasku u palaču, došlo je do pucnjave. Amin ju je

Hafizullah Amin (lijevo) na medijskoj konferenciji odmah nakon državnog udara

izbjegao, a poslije se vratio te s vlastitim pristašama i stražarima palače zarobio Tarakija. U javnosti je cijeli događaj držan u tajnosti i tek nekoliko dana poslije u novinama je objavljeno da je predsjednik Taraki umro iz nepoznatih razloga. Ispostavilo se da su ga ubila dvojica Aminovih osobnih čuvara. Prema nekim izvještajima, ubijen je vatrenim oružjem, a prema drugima ugušen jastukom.

Hafizullah Amin otprije je bio nepopularan među Afganistancima. Poznat po brutalnosti, nakon preuzimanja vlasti počeo je s čistkama u partijskim redovima. Tako je stvorio nove brojne neprijatelje unutar stranke i među rođacima pogubljenih. Istodobno je nastojao ublažiti posljedice saurske revolucije obnavljajući neke džamije i dajući ustupke konzervativnim krugovima. No, njegova je najveća pogreška bila slanje pozitivnih signala prema SAD-u i njegovu regionalnom savezniku Pakistanu putem diplomatskih kanala. Moskva nije trpjela takvu demonstraciju samostalne vanjske politike, a još je manje htjela skrštenih ruku izgubiti nadzor nad jedinom savezničkom zemljom u srednjoj Aziji.

Mimohod u Kabulu u čast pokojnog premijera Muhameda Dauda

izravni nadzor Sovjetskog Saveza, čime je u praksi primijenjena Brežnevleva doktrina o ograničenom suverenitetu socijalističkih zemalja. Unatoč valu represije u kojemu je ubijeno oko sedamnaest tisuća ljudi, režim nije uspio staviti ustanak pod nadzor te je zatražio vojnu intervenciju Moskve.

Tijekom 1979. radikalna frakcija NDPA Khalq, zadominirala je partijom te je lider frakcije Parcham, Babrak Karmal, morao izbjegći u SSSR. Napetosti u afganistanskom vodstvu i najvišim partijskim krugovima unutar same frakcije Khalq nastavile su se i kulminirale 12. rujna 1979. novim državnim udarom. Vlast je preuzeo ministar obrane Hafizullah Amin, a Taraki je ubijen pod nikad do kraja razjašnjenim okolnostima.

U rujnu 1979. Tarakijeve su pristaše u nekoliko navrata pokušale ubiti

skim redovima koje je poticala Amina na nesposobnost da nadzire situaciju zabrinjavale su Sovjetski Savez. Potkraj prosinca 1979. Politbiro sovjetske Komunističke partije procijenio je da se tijekom tri mjeseca Aminove vlade situacija u Afganistanu pogoršala do te mjere da je nužna vojna intervencija. Procjenju su učvrstili izvještaji KGB-a i vojnih savjetnika iz Kabula, koji su odreda označavali Amina i neke njegove ministre kao glavni izvor problema u vodstvu te su čak navodili i tajne susrete Amina s agentom CIA-e.

Sovjeti su kontinuirano povećavali broj svojih vojnih savjetnika u Afganistanu a tijekom prosinca u zračnu bazu Bagram dopremljeni su komandosi, dok su vojne postrojbe na sovjetskoj strani granice stavljene u pripravnost. Rušenje Amina i sovjetska invazija Afganistana počeli su 27. prosinca, kad je sedam stotina pripadnika specijalne postrojbe Spetsnaz, preodjevenih u odore afganistanske vojske, zauzelo predsjedničku palaču, gdje je pod nerazjašnjenim okolnostima ubijen i Amin. Na čelo režima doveden je Babrak Karmal, a sljedećih mjeseci povećavana je sovjetska vojna nazočnost na stotinjak tisuća vojnika,

Ruski vojnici i njihovi afganistski saveznici

koji su do kraja veljače 1980. bili razmješteni diljem zemlje. U isto vrijeme intenzivirani su napadi mudžahedina na sovjetske trupe i počeo je dugodišnji rat, sve do konačnog povlačenja SSSR-a iz Afganistana 1989. No zemlju je nakon sovjetskog povlačenja čekao dugi građanski rat, čije se posljedice osjećaju do danas. ■

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM
OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

Iz djelovanja Srpske demokratske stranke (IV. dio)

Predsjednik Srpske demokratske stranke (SDS) akademik Jovan Rašković poslao je 20. veljače 1990. iz Šibenika pismo predsjedniku Hrvatske demokratske zajednice (HDZ) dr. sc. Franji Tuđmanu, u kojem mu se "iskreno zahvaljuje na ljubaznom pozivu na Opći sabor HDZ-a, koji će se održati, kako sam imao čast i zadovoljstvo pročitati, 24. i 25. veljače 1990. godine u Zagrebu, u velikoj koncertnoj dvorani 'Vatroslav Lisinski' s početkom u 9 sati". Kao razlog nedolaska Rašković je naveo "neke moralne razloge", posebno naglasivši da "ne može izbjegići činjenicu da na nekim vašim (HDZ-ovim, op.a.) osnivačkim skupština i u nekim sredinama odjekuju bukački i genocidni pozivi, da se neke vaše (HDZ-ove, op. a.) stranačke osnivačke podružnice pretvaraju u histerično kazalište srbofobije, da na nekim osnivačkim skupština Vaše respektirajuće stranke (HDZ-a, op. a.) ključa agresivnost koja podsjeća na atmosferu minhenskih pivnica". Dakako, predsjednik SDS-a "zaboravio" je spomenuti atmosferu na skupovima SDS-a, bukačke i genocidne prijetnje Hrvatima izrečene na srpskim mitinzima, agresivnost govornika na skupovima SDS-a itd. O tome svjedoči uvid u tisak iz druge polovice 1989. i početka 1990., a povjesni izvori pokazuju da je takva praksa nastavljena.

Tako je na osnivačkom skupu Mjesnog odbora u Smokoviću kod Zadra, 16. lipnja 1990., Bogoljub Popović iz SDS-a (pukovnik RV i PVO u mirovini, iz s. Vrebac kod Gospića, sa stonom u Zadru) rekao: *Mi smo na putu da povežemo Srbe od Jadranu do Drine, od Subotice do Kosova. Nema više dragosavaca (Dušan Dragosavac, dužnosnik u bivšoj Jugoslaviji, op. a.), ima pravoslavaca. Srpska demokratska stranka je u svom programu istakla borbu za jedinstvenu Jugoslaviju, za Federativnu Jugoslaviju, za koje je srpski narod u dva zadnja rata dao ogromni*

prilog u krvi. Zadnji brijunski Ustav je dokrajčio Jugoslaviju i doveo je na rub katastrofe zahvaljujući pokojnicima koji su otišli na onaj svijet posle nego što su stvorili taj brijunski Ustav koji je razbio Srbiju. Na njihovu veliku žalost Srbija se ponovo ujedinila. Srpski narod se ujedinjuje i nema sile koja će zaustaviti ovaj proces preporoda, renesanse srpskog naroda. Pobjeda rekacionarnih snaga Hrvatskog naroda na zadnjim izborima dovela nas je opet pred jednu novu dilemu, ponovo pozivaju na klanje, mi im odgovaramo stihovima Jovana Radulovića "nećemo se dati više klati". Svaka varijanta ustaša,

Uoči rata - tadašnji ministar unutarnjih poslova Josip Bojkovac i njegov pomoćnik Josip Perković te čelnik UJDI-ja Žarko Puhovski s predsjednikom SDS-a Jovanom Raškovićem

ustaška varijanta više ne dolazi u obzir. Mi im poručujemo da ih se ne bojimo, da paze šta rade, da ne izazivaju ponova katastrofu jer ako bude katastrofe zajedno ćemo u nju ići. Našao se jedan bezumnjak koji se zove Josip Sulejmanac (Sulejmanac, op. a.), potpredsjednik Hrvatskog Sabora koji je došao na genijalnu ideju da se zabetonira najveće stratište srpskog naroda u Lici, jama Jadovno. Koja sramota jednog funkcionera HDZ-a da dira u otvorenu ranu srpskog naroda, a rane nedoklanog Miroslava Mlinara još nisu zarasle. Kako ih nije sramota da u Bleiburgu drže misu zadužnicu ustaškim zločincima i da izjednačuju Bleiburg i Jadovno. To se nikada neće izjednačiti, a historija će reći zadnju riječ. Mi smo jedina stranka u Jugoslaviji koja je u svoj generalni program

stavila podršku JNA-i na odbrani integrata i suvereniteta Jugoslavije. Živila JNA! Mi vjerujemo da armija neće tako lako dozvoliti dezintegraciju Jugoslavije, mi vjerujemo isto tako da snage reda, snage reda i poretku u Jugoslaviji neće dozvoliti niti odcjepljenje Kosova niti odcjepljenje nikoga od Jugoslavije. Neka živi narodna milicia!

Među ostalim lažima, Popović je naveo i slučaj Mlinar: dana 18. svibnja 1990. godine 23-godišnji Mlinar, predsjednik mjesnog ogranka SDS-a, pronađen je ranjen u Benkovcu. Srbi su odmah optužili Hrvate kao "vekovnu" prijetnju, tj. ustaše i koljače. Slučaj je razglašen u medijima, a potom se ispostavilo da je Mlinar, inače loš glumac beogradskog akademije dramskih umjetnosti, sam sebe ozlijedio. Potom je taj isti Mlinar 18. studenoga 1991. sudjelovao u pokolju u Škabrnji. Za sav taj strah i hajdučko-četnička djela, četnički vojvoda, ratni zločinac iz II. svjetskog rata pop Momčilo Đujić darovao mu je pisaći stroj na cirilici. Svrha svakojakih zastrašivanja Srba u Hrvatskoj od njihovih dušobrižnika bila je da ih se psihološki pripremi na agresiju protiv Hrvatske i da se ta agresija unaprijed opravda. Koliko je taj insceniran slučaj eksploriran u srbijanskim medijima u njihovoj beskrupuloznoj ratno-huščkoj kampanji, najbolje pokazuju neki naslovi objavljeni u srpskom tisku: "Napad na srce" (Duga, 8. 6. 1990.), "Agresija koja upućuje na ustaštvo" (Politika, 22. 5. 1990.), "Atak na ceo srpski narod" (Politika, 22. 5. 1990.), "Nepodnošljiva lakoća srpskih ratnika" (Politika, 22. 5. 1990.), "Moja tragedija je tragedija srpskog naroda" (Politika, 17. 6. 1990.), "Dijalog iz zasede" (Novosti, 21. 5. 1990.), "Ružan, bezdušan, ustaški čin" (Politika, 21. 5. 1990.) itd. ■

* U sljedećem broju navest će se dijelovi govora ostalih govornika na osnivačkom skupu Mjesnog odbora SDS-a u Smokoviću, 16. lipnja 1990.

Hrabrim sinovima Posavine

Prva pomisao koja mi je sinula poput munje bila je: Zašto da ja, dijete koje je rođeno tek poslije rata, pišem i sudim ljudima i događajima koji su mi potpuno strani?

Po prirodi sam iskren i otvoren, pa sam tu misao podijelio sa svojom mamom. Nasmiješila se blago, duboko me pogledala i rekla: "Da se zna, da se ne ponovi i da se ne zaboravi." Osjetio sam se nekako važnim, jer sam odjednom postao nositeljem dijela povijesti svoga kraja. Nije da ne znam baš ništa. Čuo sam puno priča, kako od svojih roditelja tako i od drugih sudionika rata. Mno-ge od njih su bolne i tragične, ali ima i smiješnih jer je većina stanovništva ostala i pokušala živjeti "normalnim životom" usprkos kiši granata koje je neprijatelj velikodusno slao na nas.

Sjećam se jedne kratke priče vezane za Srećka, koji je bio malo dijete i jako se bojao aviona. Jednom prilikom, prelazeći Savu za vrijeme napada, našao se na skeli s grupom vojnika, koji su vjerojatno i sami bili zabrinuti. Uplašen i sav drhtav privukao je pozornost jednog branitelja, koji mu je prišao i rekao: "Strah te, vidiš, a mene nije jer imam tablete koje popijem pa mi bude svejedno." Izvadio je iz džepa paklo bijelih "tabletica", koje su tada dijeljene vojski za osyeženje usta, i tutnuo mu u ruku govoreći: "Kad god te bude strah, popij po jednu i bit će dobro." Od toga je dana naš Srećko postao hrabar jer je imao "sve ti je svejedno" tablete, zbog kojih su ga mnogi u šali, i kad je odrastao, znali tražiti pod izlikom da im nije dobro.

Naravno, mnogo je više tužnih priča jer rat, osim što razara i ubija, ostavlja duboke i neizbrisive tragove u srca onih koji su izgubili najbliže. To nije teško zamisliti. Dovoljno je da bilo tko od nas pomisli kako je baš ovog trenutka ostao potpuno sam pa da mu uskoro niz lice poteku suze.

Zato mi, koji smo ostali, imamo obvezu biti nositelji povijesti pisane krvljku i vjerovati u čudo koje nas je spasilo da ostanemo svoji na svome. Jedno je od takvih čuda i 106. brigada HVO-a, koja je iznikla iz naroda, stajala uz narod i opstala zahvaljujući narodu. Sretna ti obljetnica, 106. brigade, od jednog dječaka koji je rođen tek poslije rata, ali zahvaljujući tebi danas ima domovinu, budućnost i ponos što je potomak hrabrih sinova Posavine!

David BERNATOVIC, Vla

Sastavak učenika Osnovne škole iz Orašja, BiH, napisan povodom obilježavanja 17. obljetnice osnivanja 106. brigade HVO-a

Zar nemate vjere?

Svaki vjernik ima neko iskustvo kušnje. Zrela je vjera iskušana vjera. Kao što se zlato u vatri čisti, tako se vjera u kušnjama pročišćuje. Neke su kušnje veće, a neke manje, ali u životu našem svaka ostavlja traga. Najteža su, pak, ona iskušenja kad nam se čini da nas Bog ne vidi i ne čuje, da smo pripušteni silama zla. Tada nas hvata egzistencijalna tjeskoba.

Kako izdržati trenutke kušnje? Kako sačuvati pouzdanje u Boga kad nam se učini da on za nas ne mari? Kako biti siguran da "nas nije ostavio Bog"? Evandelje koje čitamo dvanaeste nedjelje kroz godinu, 21. lipnja, odgovara na ta tjeskobna pitanja vjere. Stišavanje oluje na moru sažimljive povijesnu dramu hrvanja sa silama zla. Oluja je, po židovskom shvaćanju, očitovanje destruktivne moći sotone. U toj situaciji Isus spava. Kao putujući propovjednik, on je prolazio gradovima i selima, uspinjavao se na gore i odlazio u pustinju, često umoran, gladan i žedan. Danju bi pješačio i propovjedao, a ponekad cijele noći probdio u molitvi. Samo jedan jedini put Evandelje bilježi da je Isus spavao.

Bilo je to na pučini mora - dok učenici veslaju, Isus na krmi spa-va. Idilično, reklo bi se, razdoblje vjere. "Najednom nastala žestoka oluja, na ladu navale valovi te su je već gotovo napunili. A on na krmi spavaše na uzglavku." Zaspao je baš tada kad je učenicima najviše trebao, dok su se oni borili za život. Mornarsko umijeće ne pomaže. Ljudske su snage na izmaku. To je odlučujući trenutak u vjerničkoj borbi s demonskim silama. Učenici s prijekorom bude Isusa. U njihovu prigovoru sažeta je tjeskoba svih naraštaja od Adama do sudnjega dana: "Učitelju! Zar ne mariš što ginemo?" Isus smireno demonstrira svoju božansku moć. Riječima kojima je izgonio zloduhu "zaprijeti vjetru i reče moru: utihni, umukni! I smiri se vjetar i nasta velika utiha". Slijedi Isusova pouka učenicima: "Što ste bojažljivi? Kako nemate vjere?" To je Isusov odgovor Crkvi i svakom vjerniku na sve kušnje koje ih mogu zadesiti: nema mjesta panici, samo imajte vjeru!

Crkva se od početka uspoređuje s ladom koja plovi kroz povijest. Pisac Evangelijskog je toga svjestan. U pozadini opisa stišavanja oluje nazire se teološka slika Crkve. Oslikava se također život svakog kršćanina. Nasrtaji demonskih sila kroz čitavu povijest prate zajednicu i svakoga vjernika. Udari mogu biti tako snažni da izazivaju krizu vjere. Kad znanje stručnjaka postane beskorisno, kad mudrost upravitelja bude iscrpljena, Isus nam nudi svoju opuštenost. Makar spavao, on je s nama. Njega se ne može potopiti, njegova stvar ne može propasti. Njegova riječ je zadnja. Zadovoljstvo je, govorio je Pascal, nalaziti se na ladi koju bije oluja kad smo sigurni da neće propasti. U turbulencijama našega vremena, Isus i nama kaže: Samo bez panike, molim! Zar nemate vjere?

Ivan NIMAC

BIBLIOTEKA

Diana Glasnova
Ratnici milosrda
Alfa, Zagreb, 2009.

Ova knjiga istražuje odnos Bugarske vojske prema hrvatskim vojnicima i civilima pri kraju II. svjetskog rata i neposredno nakon njegova završetka, a dotiče i zbivanja neposredno vezana uz bleiburšku tragediju.

U vrijeme završnih operacija na prostoru bivšega jugoslavenskoga državnog područja prisutna je Bugarska vojska, čija su djelovanja usko povezana s novijom hrvatskom poviješću. Autorica na temelju istraživanja arhivskih izvora, različitih dokumenata i zabilježenih razgovora sa svjedočima zbivanja iz toga vremena, svjedoči kako je, zahvaljujući komunističkim mitovima i komunističkoj ideologiji, stoljetno prijateljstvo između dvaju naroda, Bugara i Hrvata, izbrisano iz njihova sjećanja. Dok su u Titovoј Jugoslaviji Bugari bili označeni kao fašisti, u Bugarskoj su, za račun umjetno stvorene jugoslavenske nacije, narodi Jugoslavije bili posve obezličeni. Primjerice, u Bugarskoj se nije moglo ništa čuti o Bleiburgu ili Hrvatskom proljeću.

Uz razotkrivanje povijesnih događaja i novih činjenica, autorica je otkrila niz pojedinačnih ljudskih sloboda s njima povezanih, svjedočeći o istinskom prijateljstvu dvaju naroda u teškim i sudbonosnim danima II. svjetskog rata. Knjiga donosi obilje novih podataka o ukupnim hrvatsko-bugarskim odnosima u II. svjetskom ratu, posebno tijekom završnih ratnih operacija.

Autorica je rođena 1954. u Sofiji, gdje je završila novinarstvo. Radila je Bugarskoj novinskoj agenciji (BTA), časopisu Bugarska prehrambena industrija, dnevnom listu Demokracija, listu Zname i u drugim bugarskim medijima. Godine 1991. bila je savjetnica ministra poljoprivrede Republike Bugarske, a 1992. zamjenica državnog tajnika bugarske vlade. Godine 1993. bila je načelnica ureda ministra poljoprivrede Bugarske. Od 1996. živi u Zagrebu i radi kao dopisnica za Bugarsku novinsku agenciju te dnevne listove Duma i Monitor, kao i za Televiziju Europa, a surađuje i s drugim bugarskim medijima.

Mirela MENGES

FILMOTEKA

Grom (DVD)

- američki animirani
- trajanje: 96 minuta
- redatelj: Chris Williams i Byron Howard
- distributer: Continental film
- glasovi: Rakan Rushaidat (Grom), Nika Bošković (Penny), Ana Begić (Švrila)

Za supersta Groma svaki je dan ispunjen pustolovinom, opasnostima i intrigama – barem dok ga snimaju kamere. On je odrastao na filmskom setu te je s vremenom počeo i vjerovati da je sve ono što se odvija u njegovu izmišljenom televizijskom svijetu istinito i da je on zbilja genetski programiran kako bi imao posebne moći, uključujući nevjerojatnu snagu, laserski vid i snažan superlavez. Kada ga slučajno prebace iz Hollywooda u New York, za Groma počinje njegova najveća pustolovina – putovanje preko cijelog kontinenta. Naoružan samo iluzijama da su sve njegove televizijske supermoći prisutne i u stvarnom svijetu i uz pomoć neobičnih suputnika, mačke Švrle i televizijom opsjednutog hrčka Mrkog, Grom otkriva da mu ne trebaju supermoći kako bi postao junak...

Naravno, riječ je o još jednom vrhunskom ostvarenju iz Disneyeve radionice. Ovo je prvi "Disney" nastao potpuno u 3D tehnologijama i za taj doživljaj, ako ga već niste gledali u kinu, ostat ćete uskraćeni. No, sve ostalo što Grom čini dobrim crtićem i dalje je tu. To se prije svega odnosi na izuzetnu slojevitost glavnih likova. Tu prednjači Grom – superheroj našeg doba. Petogodišnjaci i stariji te svi oni koji vole pustolovine veće od života uživat će u ovom klasiku XXI. stoljeća.

Leon RIZMAUL

VREMELPOV

19. lipnja 1867.
Strijeljan meksički car - Habsburgovac

Nadvojvoda Maksimilijan Ferdinand, mladi brat austro-ugarskog i hrvatskog vladara Franje Josipa, neslavno je završio život pred streljačkim vodom 19. lipnja 1867. u dalekom Meksiku. Do odlaska u Meksiko, Maksimilijan je uživao u blagodatima svoga aristokratskog roda živeći u tršćanskom dvorcu Miramare. Zahvaljujući podrijetlu, punih je deset godina s činom admirala vodio austrijsku ratnu mornaricu. Šezdesetih godina XIX. stoljeća, u udaljenom Meksiku francuski je car Napoleon III. uz pomoć domaće reakcionarne hunte uspostavio carstvo i ponudio krunu naivnom austrijskom nadvojvodi Maksimilijanu. Pod zaštitom francuskih bajuneta, Maksimilijan je uzalud provodio napredne reforme, gradio ceste, škole i zdravstvene institucije. Unatoč tome, Meksikanci su ga smatrali običnim uzurpatorm. Poslije završetka građanskog rata, Sjedinjene Države odlučno su zatražile povlačenje Francuza iz susjedne zemlje. Napoleon je napisljeku odustao od skupe pustolovine te 1866. Maksimilijana ostavio na cjedilu. Hametice poražen u bitki kod Keretára, meksički je car zarobljen i zajedno s njemu vjernim generalima izveden pred sud. Na procesu su se suci podijelili: trojica su tražila smrtnu kaznu, a trojica progon iz zemlje. Presudio je osobno predsjednik Huarez: Maksimilijan je osuđen na smrt kao uzurpator i neprijatelj meksičke slobode, a zatim i strijeljan unatoč velikim prosjedima Europe. Njegov tragični kraj svojim je kistom zabilježio i slikar Edouard Manet. Manje je poznato da su u meksičkom ratu sudjelovali i mnogi Hrvati u sklopu austrijskih postrojbi koje su pratili zlosretnog cara sve do njegova kobnog završetka u Keretáru.

20. lipnja 1928. – atentat u beogradskoj Skupštini

22. lipnja 1593. – poraz Turaka kod Siska

22. lipnja 1941. – počela operacija Barbarossa, nacistički napad na SSSR

22. lipnja 1941. – prva akcija Sisačkog partizanskog odreda – početak antifašističke borbe u Hrvatskoj

25. lipnja 1950. – počeo Korejski rat

25. lipnja 1991. – u Saboru izglasana deklaracija o samostalnosti Hrvatske

Leon RIZMAUL

Njemačke haubice 105 mm M 18

Navedeni modeli haubica bili su u naoružanju JNA, kamo su dospjeli uglavnom kao ratni pljen. Vojni muzej raspolaže sa sva tri modela, a do dolaska u Muzej modeli su uglavnom služili kao eksponati u vojar-nama.

Najveća je razlika između modela M18/40 i ostalih modela, jer je on sličan ostalima samo

ZNAČAJKE HAUBICA

P O D A T A K	M18/40	M18/43F	M18/61
Kalibar cijevi (mm)	105	105	105
Duzina cijevi sa zadnjakom i plinskom kočnicom (mm)	3023	3280	3500
Težina haubice (kg)	2320	2110	2270
Duzina haubice u voznom položaju (mm)	6255	6255	6595
Duzina haubice u paljbenom položaju (mm)	5800	5590	6030
Širina haubice (mm)	1940	2080	2080
Najveći domet (m)	10675	10675	11400

Zbirka: Topničko naoružanje

Naziv: Haubica 105 mm
M18/40, M18/43F i M18/61

Mjesto izrade: NJEMAČKA

Vrijeme izrade: 1918.
osnovni model s kasnijim preinakama

Literatura: 1. THE ENCYCLOPEDIA OF WEAPONS OF WORLD WAR II, London, 1998.
2. HAUBICA 105 mm, M18/61, M18/40, M18/43F Knjiga I.
(opis, rukovanje i održavanje), DSNO, Beograd, 1969.

u nekim sklopovima. Sve razlike u modelima nije moguće obuhvatiti u ovom prikazu.

Haubice M18/40 i M18/43F opremljene su ciljničkim spravama: polunezavisnim daljinicom, njemačkom panoratom Rb1.F 32 ili Rb1.F 36 i Rb1.F 16, a moguća je bila i uporaba sovjetske PG ili PG1, zatim kvadran-tom M50 ili njemačkom M35, produžetkom panorame, priborom za osvjetljivanje ciljničkih sprava PO-1 i piketima.

Haubica M18/61, uz ciljničke sprave navedene za prethodne modele, imala je još: protutenkovski daljinac, protutenkovski durbin i pribor za osvjetljavanje piketa PO-25.

Streljivo koje se upotrebljava za haubice bilo je njemačkog, američkog i jugoslavenskog podrijetla. Za haubice M18/40 i M18/43F upotrebljavalo se streljivo njemačkog podrijetla, ali se ono nije smjelo upotrebljavati za haubicu M18/61, koja se koristila istim streljivom kao haubice M56 i M2A1.

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)
Izvršni urednik: Mario Galić (mario.galic@mohr.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir (marija.alvir@mohr.hr), Leida Parlov (leida.parlov@mohr.hr),
Domagoj Vlahović

Lektorice: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić, Milenka Pervan Stipić
Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotograf: Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Damir Bebek, Predrag Belušić

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@mohr.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisk: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje,
p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 5400 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2009.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

warrelics.eu

web info

Predstavljamo vam jednu od mnogih stranica na kojima se okupljaju ljubitelji **militarije**. Riječ je uglavnom o Europljanima zainteresiranim za II. svjetski rat, s naglaskom na Istočnoj fronti. Stvaratelji i posjetitelji sitea koji raspravljaju na pripadajućem forumu i izmenjuju mnoštvo podataka nazivaju se "ozbiljnim vojnim povjesničarima i kolezionarima". U prošlo ne možemo biti sigurni letimičnim pogledom na **warrelics.eu**, ali drugo svakako stoji. Već početno surfanje pokazalo nam je niz relikvija, počevši od njemačke kacige pa do odore ruskog zrakoplovног generala. Da je moguće kupovati i prodavati eksponate iz vlastitih kolekcija, ne trebamo ni spominjati...

D. VLADOVIĆ

HRVATSKI NATO VOJNIK

Vrhunski opremljen, odlično obućen hrvatski vojnik spreman je za sve izazove modernog doba. U procesu opremanja koriste se isključivo proizvodi vrhunske kvalitete s izrazitom dominacijom hrvatskih proizvođača.

Lider u razvoju, proizvodnji i distribuciji vojno policijske opreme:

KROKO INTERNATIONAL d.o.o.

Posl. Centar Vukovarska 269D, Zagreb , Hrvatska, Tel: 01/ 3772 777, www.kroko.hr